

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

2024

Съдържание

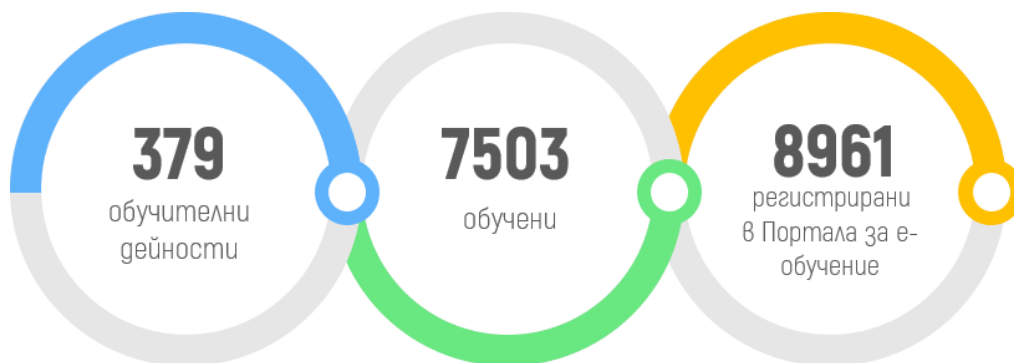
УСТОЙЧИВОСТ И ИНОВАЦИИ В СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ.....	2
ДИРЕКЦИЯ „НАЧАЛНО И ВЪВЕЖДАЩО ОБУЧЕНИЕ“	16
ДИРЕКЦИЯ „ТЕКУЩО ОБУЧЕНИЕ И МЕЖДУНАРОДЕН ОБМЕН НА МАГИСТРАТИ“	26
ДИРЕКЦИЯ „ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ“	39
ДИРЕКЦИЯ „ЕЛЕКТРОННО ОБУЧЕНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ РЕСУРСИ“	48
МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПАРТНЬОРСТВА	61
МОДЕРНА УЧЕБНА СРЕДА.....	72
БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ	73

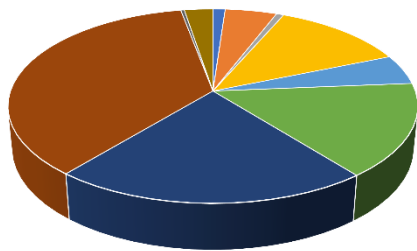
УСТОЙЧИВОСТ И ИНОВАЦИИ В СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ

Отчетът за дейността на Националния институт на правосъдието през 2024 г. е изготвен на основание чл. 20, ал. 1, т. 3, буква „г“ от Правилника за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация. Документът систематично представя информация за постигнатите резултати на основните административни звена на НИП в следните направления:

- Първоначално и въвеждащо обучение;
- Текущо обучение на съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност;
- Обучение на съдебни служители;
- Електронни и информационни ресурси в обучителната дейност на НИП;
- Международно сътрудничество;
- Материална среда и технологична инфраструктура;
- Бюджет и финанси.

Дейността на НИП през 2024 г. се реализира в изпълнение на Стратегическия план за дейността на Националния институт на правосъдието за периода 2023 – 2026 г. През м. март 2024 г. Управителният съвет на НИП прие Годишен план за дейността на Института, който очерта основни мерки и дейности, изведени като хоризонтални политики в Стратегическия план.

Разпределение по длъжности

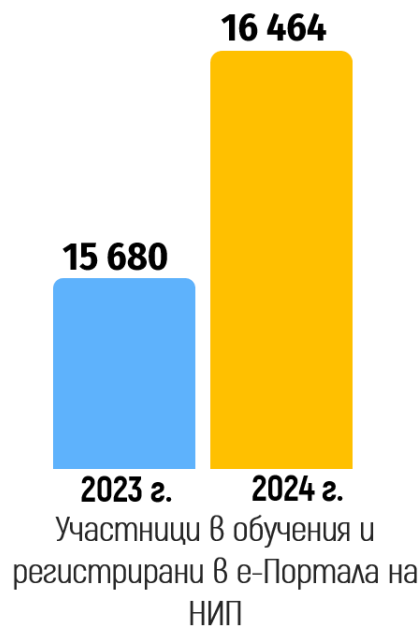
електронна и хибридна форма се наблюдава и през тази година. Като общ брой дейностите, основани на дигиталните технологии, са нараснали с 18% в сравнение с предходната година. Рекорден е и броят на посещенията в Портала за електронно обучение – 933 699 преглеждания на началната страница в Портала, което е доказателство за усилията ни за модернизация на обучителния процес чрез оптимизиране на методите и формите на учене. С обученията и ресурсите, които предоставяме, достигнахме до аудитория от 16464 души.

Разпространихме 29785 броя от печатните издания на практическите помагала, които разработихме за всички нива в съдебната система – над 4200 съдии, прокурори, следователи, както и 52 курсисти в задължителното първоначално обучение разполагат с тези ресурси 24/7 – в хартиен и в електронен формат. Подчертавам отново **трансформиращото въздействие на помагалата върху цялостната обучителна дейност на Института като основен инструмент за осъществяване на прехода от натрупване на знания към формиране на умения и компетентности.**

Проведохме 379 обучителни дейности с участието на 7503 съдии, прокурори, следователи, съдебни служители и други практикуващи юристи, вкл. 850 участници в международни обучения, учебни посещения и обмени.

8961 са регистрираните в Портала за електронно обучение на НИП. В контекста на технологичния напредък и промяната в потребностите и нагласите към учебния процес тенденцията за устойчиво нарастване на дела на обучените в

С ресурсите, които разработихме и интегрираме в обучението на НИП, както и с всички обучителни дейности, създаваме **среда за учене през целия живот**, в основата на която стои отговорността на всеки съдия, прокурор, следовател и съдебен служител професионално да се усъвършенства чрез различните възможности, които предоставяме – присъствени, онлайн, хибридни обучения и чрез инструментите за самостоятелно обучение. Изграждаме **вътрешно съгласувана система за обучение**, която обхваща гъвкави пътеки за самостоятелна работа и обучителни дейности. Изключително важно е тези форми на учене не само да бъдат достъпни до професионалната общност, но и да бъдат интегрирани в **обща политика на непрекъснато обучение**, отразяваща промяната в нагласите към учебния процес. Чрез ресурсите, които осигуряваме и възможностите на информационно-комуникационните технологии, прилагаме иновативен обучителен подход, структуриран върху активно взаимодействие с обучаемите, мотивиращо самостоятелност, критическо мислене, социална отговорност, лидерство, способност за адаптиране към глобалните предизвикателства пред професиите.

Обучителната среда, която развиваме, е резултат на тясното сътрудничество между съдебни обучители, обучаеми и служители на НИП. През изминалата година завършилите випускници на Института се утвърдиха като неразделна част от Института. 1291 са преминалите първоначално обучение в НИП. Със своя професионален опит, ангажираност и отдаденост, тясно свързани с мисията и ценностите на съдебното обучение, заедно търсим отговори на основните въпроси, които стоят пред юридическите професии, в контекста на цифровото десетилетие на Европа до 2030 г. През 2024 г. поставихме началото на Алумни НИП – общност на завършилите задължително първоначално обучение 18 випуска на Института. 240 колеги участваха на първата среща, която организирахме. В предстоящата година предвиждаме събития, на които заедно с Алумни НИП ще проектираме бъдещето на съдебното обучение.

Професионалните общности, които НИП създаде в рамките на Форума по права на човека, с финансовата подкрепа на Програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021, се утвърдиха като ключов инструмент за търсене на устойчиви решения за съдебното обучение, осигуряващи качество, ефективност и иновативност.

Общност „Правосъдие за деца“

Въпросът за специализацията и подходящо обучение на всички професионалисти, работещи по дела с деца, е от решаващо значение за гарантиране на достъпа до правосъдие на децата и до тяхната социална интеграция. По инициатива на мултидисциплинарната общност

„Правосъдие за деца“, беше преведен и адаптиран на български език електронният модул за самоподготовка “Правосъдие, съобразено с интересите на детето“ на програма HELP на Съвета на Европа. Акцентирам върху методическата рамка, която приложихме за пълноценно развиване на професионални умения – обучаемите, преминали курса за самоподготовка, участваха в последващ дистанционен електронен модул с участието на обучители, което акцентира върху националната правна рамка и съдебната практика. **Най-ефективни и предпочитани за участниците са именно тези хибридни формати, които съчетават самостоятелно учене в електронна среда и кратко дистанционно, синхронно или присъствено обучение с обучител, изцяло насочено към обсъждане на въпроси от практиката.**

В контекста на прилагането на възможностите на информационната среда и развитието на дигиталните технологии в съдебното обучение, с колегите от общност „Правосъдие за деца“ разработваме серия от подкасти, фокусирани върху правата на

детето в съдебните производства. Изследваме възможностите на подкастите като динамичен инструмент за представяне на учебно съдържание по проекта „Укрепване на капацитета на съдебната система за осигуряване на ефективен достъп до правосъдие на децата“

финансиран от фондация „Лъчезар Цоцорков“.

Акцентирам върху иновативните методи за обучение в дигитален формат (аудио и видеоуроци, видеоръководства, подкасти), защото те осигуряват възможности за по-голяма устойчивост и индивидуализация на обучението от гледна точка на цели, съдържание и методология. Показателно е, че от 2019 г. , когато създадохме първия самообучителен ресурс по юридически английски език до края на 2024 г. 3306 участници са преминали разработените през годините 13 курсове за самоподготовка. Интегрирането на модела на самостоятелно учене в обучителната среда на Института ще развиваме и през следващата година, като засилваме внимание към необходимостта от усъвършенстване на методиката при структуриране на самообучителни модули в Портала за електронно обучение – от гледна точка на електронно съдържание, прилагане на медийни интерактивни елементи и методи на самооценяване. Изключително полезно в тази насока е партньорството с колегите от Норвежката съдебна администрация, които в рамките на инициативата за двустранно сътрудничество „Насърчаване на културата на самообучение на специалистите в съдебната система“ споделят професионален опит и добри практики в разработването на дигитално съдържание.

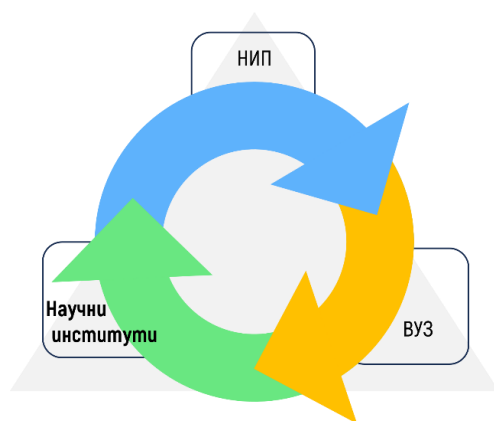
Убедена съм, че **бъдещето в съдебното обучение принадлежи на гъвкавите и краткосрочни форми на обучение, ориентирани към специалистите, интегриращи възможности за персонализирано учене.** В световен мащаб все по-голяма актуалност придобиват „микроквалификациите“ – краткосрочни обучения, които подпомагат развиването на професионални и личностни умения и компетентности. Европейският съюз също насърчи този процес, като през 2022 г. прие препоръка за европейски подход към микроквалификациите с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост. Адаптиран към спецификата и целите на съдебното обучение, моделът е свързан с провеждането на микрообучения, които фокусират върху конкретни умения и компетентности в кратък времеви интервал, вариращ от 40 мин. до 2 часа с възможности за учене по всяко време и на всяко място, използвайки свързани

устройства. Без да заместват наложилите през годините традиционни обучителни формати, микрообученията предоставят персонализирано обучение за професионално усъвършенстване, без ограничения във времето и пространството, изцяло базирано на дигиталните технологии. С по-кратка продължителност и ограничен обем учебно съдържание, микрообученията са гъвкав инструмент, който не само отговаря на нарастващите изисквания към правосъдието, свързани с бързо придобиване на нови умения и компетентности, но се отличава с висока степен на ефективност с оглед постигането на устойчивост на обучителната дейност.

Основното предизвикателство, свързано с прилагането на иновациите в съдебното обучение, е осигуряването на квалифицирани ресурси, както и съдебни обучители, които да планират и интегрират ефективно всички инструменти на обучителната среда. НИП е инициатор и активен участник в работна група „Дигитализация“ на Европейската мрежа за съдебно обучение, която подпомага обучителните институции в процеса на дигитална трансформация. На дневен ред на европейско ниво е приемането на Стратегия за дигитализация на ЕМСО, създаването на дигитални паспорти, удостоверяващи придобити цифрови умения и компетентности на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители, насърчаване на възможностите за трансгранично сътрудничество в областта на пакета за цифровизацията на правосъдието на ЕС. Тук трябва да подчертая, че дигиталната трансформация на съдебното обучение в контекста на развиването на компетентности в правосъдието представлява неразделна част от дигитализацията на съдебната система, **която се финансира в рамките на Плановите за възстановяване и устойчивост на държавите членки на ЕС.** Въпреки настойчивите усилия на НИП, съдебното обучение не беше идентифицирано като мярка за финансиране в Националния план за възстановяване и устойчивост на РБ, както и в оперативните програми на ЕС за новия програмен период. Целевото инвестиране в иновации и технологии в съдебното обучение има потенциал да се реализира през новия програмен период на Норвежкия финансов механизъм 2021 – 2028. Активно участваме в процеса на програмиране на Норвежкия финансов механизъм, като представихме на вниманието на Министерството на правосъдието като програмен оператор и на Норвежката съдебна администрация предложенията ни за мерки за подкрепа. **Инвестирането в модерна обучителна среда, осигуряваща необходимия стандарт за**

провеждане на обученията от ново поколение, основани на иновациите в методите и технологиите, е ключово за осигуряването на качеството на съдебното обучение. Неведнъж съм подчертавала, че наемането на зали за обучения с ограничени възможности за интерактивност, интернет свързаност и липса на мултифункционални пространства за групово работно и дискусийно пространство, **не е и не може да бъде устойчиво решение за провеждане на съдебното обучение през 21. век.** В контекста на повишените изисквания към обучителната среда и в условията на непрекъснато увеличаващите се разходи за логистично и технологично обезпечаване на обучителната дейност, **реконструкцията и оборудването на учебния комплекс на НИП в Баня е стратегически приоритет, който следва да бъде реализиран като част от т.нар. „твърди“ мерки за инфраструктурни проекти в бъдещата програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2021 – 2028.**

Изследвайки опита на обучителните институции в Европа, съм убедена, че компетентностните програми за цифрови умения в правосъдието следва да се осъществяват в сътрудничество с висши училища и институти за технологични иновации. В ЕС развитието на технологиите се основава на т.нар. „триъгълник на знанието“, обединяващ образованието, научните изследвания и бизнеса. Приложена към съдебното обучение, иновационната рамка е структурирана върху **сътрудничеството между НИП, изследователски институти, работещи в областта на дигиталните технологии и висшето образование.** Развиването на тези партньорства е основополагащо за създаването на иновативна обучителна среда.

В контекста на тези „иновационни екосистеми“, които изграждаме, през изминалата година осигурихме възможности за придобиване и надграждане на финансово-икономически познания на съдиите, прокурорите и следователите в сътрудничеството с Висшето училище по застраховане и финанси.

Съвместно с Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ организирахме кръгла маса, на която с участието на членове от общност „Правосъдие за деца“, представители на академичната общност и експерти от Нидерландия обсъдихме националните и международни стандарти при изслушването на деца, както и необходимостта от специализация на съдиите по дела с участието на деца.

Амбицията ни да създадем устойчива система за професионално усъвършенстване на работещите с деца в системата на правосъдието, на която се основа тяхната специализация, **стои в основата на визията ни през следващата година да разработим първата програма за следдипломна квалификация в областта на правосъдието за деца.**

През 2024 г. съвместно с институциите за съдебно обучение на Нидерландия и Белгия, Училището за магистрати на Италия и Европейската мрежа за съдебно обучение продължихме да работим по проекта „Гласът на детето“, финансиран по програма „Правосъдие“ на Европейската комисия. Проектът е част от подхода за иновации в съдебното обучение, включващ интегрирането

на видеофилми в обучителните програми. В процес е подготовката на три филма – в Антверп, Тренто и Варна, които проследяват работата на съдиите и как те провеждат изслушването на деца. Изготвените учебни филми ще бъдат разпространени сред обучителните институции - членове на ЕМСО с оглед интегрирането им в учебните програми. Тук е място да благодаря на съдиите от Окръжен съд Варна и Районен съд Варна за отговорността и ангажираността им към изпълнението на проекта, както и на председателя на Апелативен съд Варна – съдия Марин Маринов, който не само подкрепи тази инициатива, но и създаде условия за реализацията на филма в гр. Варна.

АКАДЕМИЯ СЪДЕБНИ ЛИДЕРИ

Водени от разбирането да развиваме съдебни лидери от ново поколение – със социални умения и компетентности в областта на съдебното самоуправление, мениджмънта, психологията, етиката и комуникацията, през 2024 г. стартирахме изпълнението на инициативата за развитие на лидерски умения в съдебната система, финансирана по двустранния фонд на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021. Изключително важен е споделият опит на Норвежката съдебна администрация в областта на обученията по лидерство, който ще послужи за основа на създаването на Академия за съдебни лидери като устойчиво направление в дейността на Института.

„Знанието е отговорност“

Съдебното обучение – гаранция за независимо правосъдие

През 2023 г. поставихме началото на дискуссионния форум „Знанието е

отговорност“, като постоянно действаща платформа за обмен на идеи и предложения за съдебното обучение. В рамките на този форум, през изминалата година продължихме дискусиите с участието на професионалните общности за усъвършенстване на модела на първоначално обучение. Обсъдените идеи бяха отразени в предложенията и допълненията, които НИП формулира и представи на вниманието на Управителния съвет през м. октомври 2024 г. Тези предложения бяха представени на вниманието на работната група, в която представители на НИП участваха в подготовката на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт. **Водещо е разбирането за съдебното обучение като процес на професионална подготовка и усъвършенстване, основан на стандарти за съдебно обучение, в съответствие с принципите на съдебно обучение на ЕМСО.**

*Предложения на Националния институт на правосъдието в
Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за
съдебната власт*

 Като орган, вземащ стратегически решения във връзка с обучителната дейност и управлението на НИП, предлагаме Управителният съвет да приема стандартите за съдебно обучение, както и стратегически насоки за развитие на съдебното обучение. Именно в тази стратегическата рамка, очертана от Управителния съвет, предлагаме създаването на нов орган - Съвет за съдебно обучение, включващ представители на професионалните общности, които ще предлагат на експертно ниво обучителните дейности, основани на приетите стандарти. С предложените разпоредби, Съветът за съдебно обучение се утвърждава като орган за организация на обучителната дейност на НИП, чрез който се реализира пълноценното участие на професионалните общности във всеки етап от планирането, подготовката, провеждането и оценяването на обучителния процес.

 Предлагаме и законова регламентация на практическите стажове в органите на съдебната власт като структурен елемент от задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи. Така въвеждаме установената добра практика в Европейската мрежа за съдебно обучение част от задължителното първоначално обучение да се провежда под формата на стаж и обучение на работното място.

Разглеждаме моделът на оценяване в задължителното първоначално обучение като комплексен и непрекъснат процес, включващ инструменти на текущо и финално оценяване. Установяването на текущото оценяване на законово ниво ще подобри качеството на обучителната дейност, както и мотивацията на участниците в процеса на развиване на умения и компетентности. Предлагаме финалната оценка от обучението да се формира от сбора на оценките в процеса на текущо оценяване и от практическите стажове. В така структурирания модел отпада провеждането на финален изпит. Предложената нова система на оценяване следва тенденциите в обучителните институции, членове на ЕМСО, както и натрупания методически опит на НИП.

В законопроекта предлагаме редакция на редица текстове и формулировки в закона (квалификационни курсове, курсисти, временни и постоянни преподаватели, текущо обучение), които не отразяват в пълна степен тенденциите в модерното съдебно обучение, като са направени съответни терминологични уточнения – съдебно обучение, съдебни обучители, обучителни дейности, продължаващо обучение.

Women in Justice

Националният институт на правосъдието подкрепи Генералният секретар на Европейската мрежа за съдебно обучение, съдия Ингрид Дерво, в разработването на инициативата „Жените в правосъдието“, която стартира с поредица от интервюта на жените-лидери в ЕМСО. С отговорност приех поканата на съдия Дерво да бъде участник в първото интервю от тази поредица, което бе публикувано на 11 октомври 2024 г. - по повод Международния ден на момичето. Въпросите, които Генералният секретар постави, провокираха рефлексия през призмата на професионалния път и житейски ми опит да разгледам създадените стереотипи за социалната роля на жената и за т.нар. „стъклени тавани“, които съществуват като неписани бариери в професионалното ни развитие и които ние преодоляваме с отдаденост, професионализъм и почтеност. Убедена съм, че проектът на ЕМСО ще осигури подходящ форум гласът на жените – професионалисти в правосъдието да бъде чул, както и да бъдат споделени общи предизвикателства и добри примери на общоевропейско ниво за преодоляването им.

През 2024 г. Институтът продължи да участва във формирането на дневния ред на Европейската мрежа съдебно обучение, като член на:

- ad hoc група на ЕМСО в подкрепа на институциите за съдебно обучение на

Украйна, която планира, подготвя и провежда уебинари за украинските съдии и прокурори;

- надзорния комитет на проекта за Западни Балкани II на ЕМСО за подкрепа на обучителните институции в региона;
- работните групи на ЕМСО „Програми“, „Методи на съдебното обучение“, „Дигитализация“ и тематичните подгрупи по административно, гражданско, наказателно правосъдие право и основни права.

В периода 11 – 13 юни 2024 г. се проведе извънредно Общо събрание на Европейската мрежа за съдебно обучение в Брюксел, в рамките на белгийското председателство на Съвета на ЕС, на което бяха докладвани постигнатите резултати, както и ключовите постижения на Мрежата през годината – проведените дейности, процесът на дигитализация на ЕМСО, успешният форум judges@eurjpe. Бяха проведени работни сесии, свързани с формулирането на каталог от основополагащи ценности, споделени от всички членове на ЕМСО, добри практики в обученията за съдебни лидери в Европа и влиянието на Зелената сделка върху дейностите на Мрежата.

На 24 септември 2024 г. се проведе онлайн заседание на Общото събрание на ЕМСО, на което беше одобрен финансовият отчет на Мрежата за 2023 г. и предложеният проектобюджет за 2025 г.

На 11 април 2024 г., с подкрепата на Европейската мрежа за съдебно обучение и в сътрудничество с Висшето училище на магистратурата на Италия, Националното училище за съдии и Центъра за обучение на прокурори на Украйна, НИП проведе онлайн обучение за украинските магистрати. Съдебният обучител на НИП Татяна Бъчварова,

международно признат експерт в областта на наказателното правосъдие, хуманитарното право и защитата на правата на човека, участва в разработването на обучителната програма и в провеждането на уебинара. Татяна Бъчварова беше командирована от Института като експерт в Службата на Главния прокурор при Международния

*Факсимиле от писмото на Главния прокурор на
Международния наказателен съд*

наказателен съд (МНС) за период от 2 години до м. септември 2024 г. За приноса ѝ към работата на МНС получихме благодарствено писмо от Главния прокурор Карим Кан, в което той изрично подчертава ролята на НИП за провеждането на Програмата за командироване в МНС.

От 1.01.2024 г. съм член на Съвета на настоятелите на Академията по европейско право (Трир), който представлява ERA пред европейските институции, държавите членки и представителите на юридическата професия и участва в планирането на нейната годишна програма. Съставът на Съвета на настоятелите се одобрява от Управителния съвет на ERA и включва изтъкнати личности, свързани с институциите на Европейския съюз, както и с правната общност на държавите членки. Участието ми разширява възможностите за реализиране на нови обучителни проекти на българските институции и организации, които представляват юридическите професии.

Маркирах част от инициативите и дейностите на Института през 2024 г., които имат стратегическо значение и ще продължим да изпълняваме и през следващата година. Подробна информация за постигнатите резултати е представена в докладите по дирекции и основни направления в дейността на НИП. Благодаря на съдебните обучители, на всички колеги от професионалните общности и на екипа на Института за отговорността и ангажираността, с която изпълняват мисията ни да развиваме знания, умения и професионална компетентност в съдебната система.

(П)

Миглена Тачева

директор

НИП през 2024 г.

7503

обучени

8961

регистрирани
в Портала за е-обучение

16464

участници в обученията
и регистрирани в е-
Портала

2024
година

387

обучения

362

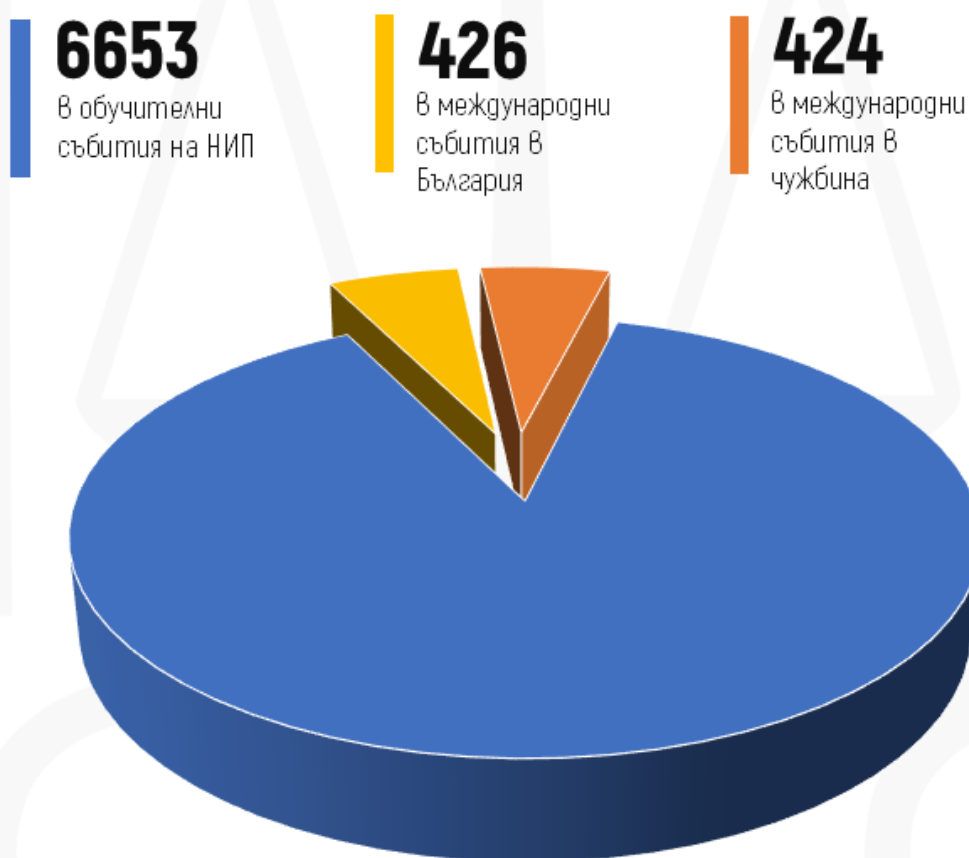
съдебни
обучители

29785

разпространени
печатни екземпляри
на помагала

НИП през 2024 г.

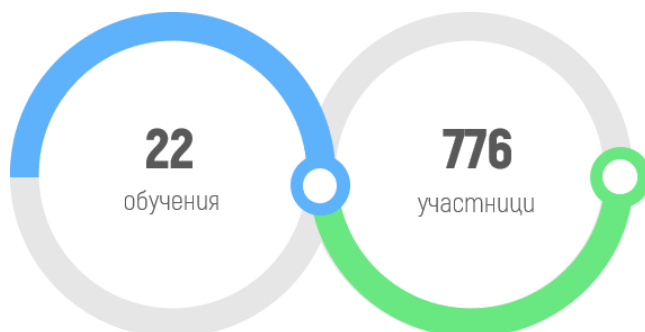
Участници в обученията

ДИРЕКЦИЯ „НАЧАЛНО И ВЪВЕЖДАЩО ОБУЧЕНИЕ“

Директор: Незабравка Стоева (до 31.12.2024 г.); Елена Вичева (от 1.01.2025 г.)

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

На дирекция „Начално и въвеждащо обучение“ е възложено организирането и провеждането на задължителните форми на обучение за съдии, прокурори и следователи¹. Освен тях, дирекцията организира и

задължителните обучения за младши съдии, младши прокурори и младши следователи една година след завършване на задължителното им първоначално обучение в Националния институт на правосъдието (НИП), както и срещи и специализирани обучения за магистрати-наставници. През 2024 г. са проведени общо 20 обучения, с общо 727 участници, които са извън задължителното първоначално обучение.

Дирекцията осъществява и международна дейност, в контекста на задължителното първоначално обучение. Могат да бъдат открити инициативите, осъществявани съвместно с Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO) – програмата за обмен на младши магистрати АЯКОС и състезанието между школите за начално съдебно обучение в Европа – ТЕМИС.

ЗА СТАРТА В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА – ПРОФЕСИОНАЛНО ПОДГОТВЕНИ МЛАДШИ СЪДИИ, МЛАДШИ ПРОКУРОРИ И МЛАДШИ СЛЕДОВАТЕЛИ

Задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2023-2024 г. се проведе в периода 1 октомври 2023 г. до 30 юни 2024 г.

¹ Те са: 1. задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи; 2. задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт; 3. задължително обучение на съдии и прокурори при повишаване в длъжност от районно на окръжно ниво.

Обучението на Випуск 2024-2025 г. започна на 1 октомври 2024 г. и ще продължи до 30 юни 2025 г.

В годишния отчет е разгледана тази част от задължителното първоначално обучение на двата випуска² от кандидати за младши магистрати, която обхваща периода от 1 януари до 31 декември 2024 г.

Задължителното първоначално обучение се провежда в присъствена форма, в учебна и извънучебна среда, както и чрез учебни посещения и провеждане на стажове в органите на съдебната власт. В обучението са активно застъпени: решаване на практически задачи, посещения на съдебни заседания в Софийски районен съд/Софийски градски съд, изготвяне на проекти на съдебни решения по висящи дела, провеждане на симулирани процеси, часове за самоподготовка, индивидуални срещи за обсъждане на постигнатото и изготвяне на индивидуални цели, както и подготовка за изпити.

На 15.11.2024 г. кандидатите за младши прокурори имаха възможност да присъстват на дискусия на тема „Възможности за външен контрол/противотежест при осъществяване на обвинителната функция – историческият опит в България и решения в други европейски правни системи“, организирана от Съюза на съдиите в България и фондация „Фридрих Науман“.

Кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи използват активно [Портала за електронно обучение](#), разработен за целите на обучението в НИП, в който се публикуват учебните материали, предоставяни от постоянните и временните преподаватели, тълкувателни решения и постановления по чл. 130, ал. 2 ЗСВ, актуална съдебна практика на върховните съдилища по разглежданите въпроси от учебните планове, решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) и на Съда на Европейския съюз, съдебни и прокурорски актове, указания на Върховна прокуратура, научни публикации за самоподготовка и др. Особен интерес представляват самообучителните ресурси, разработени по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“

² Изготвените профили на кандидатите за младши магистрати от посочените випуски са достъпни на интернет страницата на НИП, секция „Обучение“.

Постоянните преподаватели на Випуск 2023-2024 г. в НИП са:

1. **Съдия Анелия Янева** – постоянен преподавател по гражданско право и процес на кандидатите за младши съдии;
2. **Съдия Мария Кавракова-Аршева** - постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши съдии (*удължен срок на командироването от Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет (СК на ВСС), на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на управителния съвет (УС) на НИП*);
3. **Прокурор Нина Янева** - постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши прокурори (*удължен срок на командироването от Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (ПК на ВСС), на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*);
4. **Прокурор Искра Билярска** – постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши прокурори (*удължен срок на командироването от ПК на ВСС, на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*);
5. **Следовател Елена Динева** – постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши следователи (*удължен срок на командироването от ПК на ВСС, на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*).

Постоянните преподаватели на Випуск 2024-2025 г. в НИП са:

1. **Съдия Николай Чакъров** – постоянен преподавател по гражданско право и процес на кандидатите за младши съдии;
2. **Съдия Мария Дончева** - постоянен преподавател по гражданско право и процес на кандидатите за младши съдии;
3. **Прокурор Нина Янева** - постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши прокурори (*удължен срок на командироването от ПК на ВСС, на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*);
4. **Прокурор Искра Билярска** - постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши прокурори (*удължен срок на командироването от ПК на ВСС, на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*);
5. **Следовател Елена Динева** – постоянен преподавател по наказателно право и процес на кандидатите за младши следователи (*удължен срок на командироването от ПК на ВСС, на осн. чл. 262, ал. 3 от ЗСВ, във вр. с решение на УС на НИП*).

Временни преподаватели

Обучителните дейности на кандидатите за младши магистрати освен от постоянни преподаватели се осъществяват и от временни преподаватели. За всички тях важат високите професионални стандарти за обучители, заложен в чл. 48, респ. чл. 52 от Правилника за организацията на дейността на НИП и на неговата администрация, както и в чл. 31, респ. чл. 43 от Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност в Института. Това несъмнено обогатява задължителното първоначално обучение, тъй като въвлича в обучителния процес и широк кръг от професионалисти, включително конституционни съдии, както и съдии от различните по степен съдилища, включително Върховния касационен съд, прокурори от Върховна прокуратура, следователи от Националната следствена служба, водещи експерти от дирекции на МВР, както и от Националния институт по криминалистика към МВР, представители на адвокатурата, изтъкнати учени (като напр. проф. д.т.н. инж. Станимир Карапетков от ТУ – София, доц. д-р Станислав Костов от СУ „Св. Климент Охридски“ и др.), журналисти и др.

ОБУЧЕНИЯ ПО ПРАВА НА ЧОВЕКА И ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

През 2024 година кандидатите на младши магистрати имаха възможност да присъстват на специално организирани за тях лекции на г-н Йонко Грозев (съдия в ЕСПЧ в периода 13.04.2015 г. - 12.04.2024 г.), който представи теми в областта на защитата на правата на човека - наказателноправен и гражданскоправен аспект, като мотивиране на съдебните актове, практика на ЕСПЧ в областта на налагането на мерки за неотклонение и основните гаранции по чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

Беше организирано и обучение по „Право на Европейския съюз“ с лектор – доц. д-р Станислав Костов от СУ „Св. Климент Охридски“. Обучението по теми от областта на международното и европейско сътрудничество по граждански и наказателни дела е застъпено в целия курс на обучение на кандидатите за младши магистрати посредством съответните лекции на постоянните и временните преподаватели.

В програмата на обучението на тема „Етични принципи в работата на съдията, прокурора и следователя“, чиято програма бе актуализирана през 2024 г. и което се проведе в смесена форма, бяха включени два нови модула – „Въпросите, които задаваме - средство да получим повече информация или оръжие, което може да се обърне срещу

самите нас.“, с преподавател журналистът Димитър Абрашев (БТА) и „Съдебна клетва. Етични стандарти в правото на свободно изразяване на съдията (Становище № 25 от 02.12.2022 г. на Консултативния съвет на европейските съдии)“, представен от съдия Радослав Ангелов (СРС). В рамките на отделен модул, насочен към кандидатите за младши съдии, преподавателят, съдия Росица Тончева (Апелативен съд – Варна), възложи на курсистите практически задачи – казуси, на които те трябваше да представят мотивирани решения.

Регулярно, през целия период на задължителното първоначално обучение, се провеждат анонимни анкети сред кандидатите за младши магистрати, с оглед по-нататъшно усъвършенстване на програмата и организацията на обучението. Направените конкретни предложения и препоръки се обсъждат и съобразяват от постоянните преподаватели и служителите на дирекция „Начално и въвеждащо обучение“.

Всички 64 кандидати за младши магистрати от випуск 2023-2024 г. успешно завършиха своето задължително първоначално обучение. Успехът от финалните изпити на 30-те кандидати за младши съдии е 5.80, на 19-те кандидати за младши прокурори е 5.77 и на 15-те кандидати за младши следователи – 5.74. Общият успех на Випуск 2023-2024 г. е 5,78.

На церемонията по закриване на съдебната учебна година, която се проведе на 28 юни 2024 г. в НИП директорът на Института, г-жа Миглена Тачева, поздрави курсистите за постигнатите високи резултати и им пожела дълъг и успешен професионален път. Тя ги призова да бъдат решителни, смели, обективни и категорични в решенията си и да практикуват така, че да бъдат пример за безпристрастност, честност, добронамереност и мъдрост.

През м. ноември 2024 г. бяха реализирани *две специализирани обучения за наставници* в хибриден формат, в които взеха участие общо 53 съдии, прокурори и следователи-наставници от цялата страна. Обученията имаха за цел да усъвършенстват уменията на наставниците за работа в екип, управление на времето и справяне със стреса на работното място. Разработването на програмите за обученията бе осъществено при

съобразяване с потребностите на младшите магистрати, както и с препоръките на постоянните и временните преподаватели.

Една година след приключване на задължителното първоначално обучение в НИП, за Випуск 2022-2023 г. бяха проведени обученията:

- „Младшият съдия – първи стъпки и предизвикателства в професията“, 13 декември 2024 г., за 23 младши съдии;
- „Младшият прокурор – първи стъпки и предизвикателства в професията“, 22 ноември 2024 г., за 23 младши прокурори;
- „Младшият следовател – първи стъпки и предизвикателства в професията“, 29 ноември 2024 г., за 8 младши следователи.

С празничен благослов за здраве, мъдрост и успехи на 1 октомври 2024 г. бе открита новата съдебна учебна година в НИП и поставено началото на 9-месечното задължително първоначално обучение на 19-я випуск, включващ 20 кандидати за младши съдии, 20 кандидати за младши прокурори и 12 кандидати за младши следователи.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНОТО ПЪРВОНАЧАЛНО ОБУЧЕНИЕ В МЕЖДУНАРОДЕН КОНТЕКСТ

На 19 март 2024 г., в зала 201 на НИП, съвместно с Департамента на правосъдие на САЩ към Посолството на САЩ в България, бе представена темата „Съдебна и прокурорска етика“ пред кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, випуск 2023-2024 г. В събитието участваха г-н Атанас Славов, министър на правосъдието и пазител на държавния печат, г-н Питър Халпърн, постоянен юридически съветник на Департамента по правосъдие на САЩ за Централна Европа, старши съдия Дейвид Кембъл от Окръжния съд на САЩ за съдебен район Аризона и председател на Комисията на съдилищата на САЩ по международни съдебни отношения, федералният прокурор Дженифър Кларк - зам.-завеждащ отдел „Обществен интегритет“, както и федералният прокурор Джейкбъ Стайнер от същия отдел към Департамента по правосъдие на САЩ. Съдия Дейвид Кембъл, прокурор Дженифър Кларк, прокурор Джейкбъ Стайнер и г-н Питър Халпърн бяха удостоени с почетния знак на НИП от директора на Института.

Националният институт на правосъдието за поредна година участва със свой отбор в международното състезание за младши магистрати ТЕМИС, което ЕМСО организира за 15-та поредна година. От 15 до 19 юли 2024 г. в гр. Трир/ Федерална

република Германия, младши магистрати от Германия, Полша (2 отбора), Испания, Нидерландия, България, Франция, Румъния и Босна и Херцеговина (2 отбора) представиха писмени разработки в областта на съдебната етика и професионално поведение на магистратите и участваха в мотивиращи дебати по темата. Отборът на НИП в състав: кандидатите за младши прокурори Николай Николов и Александра Стефанова, както и Станислава Кечеджиева, кандидат за младши следовател, с ръководител за втора поредна година - *постоянният преподавател, прокурор Нина Янева*, успешно представиха темата *„Съдебната власт между международните договори, конституцията и общественото мнение. Има ли опасност от дискриминационно правосъдие в България?“*. В своята интерактивна презентация, съчетана с видеоматериали, отборът представи анализ на съдебна практика в областта на дискриминационното правосъдие в три аспекта – гражданскоправен (делото „Шипов“), административноправен (делото „Панчарево“) и наказателноправен (делото „Борисовата градина“). Представянето на българския отбор предизвика интереса на международното жури и получи високи оценки за автентичност и научна тежест.

През 2024 г. НИП беше домакин по програма АЯКОС на ЕМСО. В периода 4 – 7 ноември 2024 г. и 18 – 21 ноември 2024 г., 24 участници от школите за съдебно обучение на Австрия, Белгия, Малта, Франция, Германия, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния и Словения, заедно с българските си колеги, се включиха в европейския обмен, целящ създаването на общоевропейска съдебна култура и повишаване на професионалните знания и умения на бъдещите съдии, прокурори и следователи.

Освен задължителните за програмата дейности по представяне на националните съдебни системи и лекциите на теми *„Когнитивни пристрастия“* и *„Етика и професионално поведение на съдията“*, които се проведоха в синхронна форма онлайн по едно и също време във всички държави на ЕС, на гостуващите в НИП участници в международната програма бе представена българската култура с лекцията на д-р Георги Няголов *„Българският език и култура в 120 минути“*. Съдия Радослав Ангелов от СРС и част от екипа, разработил интерактивната платформа на НИП за съдебна етика, представи темата за етичните предизвикателства в работата на магистрата, а в рамките на тематични уъркшопове, предложи за обсъждане и различни етични казуси. Основен акцент на програмата бе опознаване на българската съдебна система - чрез организиране на посещения в Съдебната палата и в съдебни заседания в СРС, както и чрез разговори с действащи магистрати и постоянни преподаватели.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ВЪВЕЖДАЩО ОБУЧЕНИЕ НА СЪДИИ, ПРОКУРОРИ И СЛЕДОВАТЕЛИ ПРИ ПЪРВОНАЧАЛНО НАЗНАЧАВАНЕ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

През 2024 г. продължи провеждането на задължителните форми на квалификация на магистратите по чл. 249, ал. 1, т. 2 и чл. 259 ЗСВ. В рамките на курса за задължително въвеждащо обучение на новоназначени съдии бяха проведени обучения по темите, както следва:

- „Ръководство на граждански съдебен състав - Граждански процес”, което се проведе в смесена форма в периода 22 януари - 9 февруари 2024 г., с участници - 42 новоназначени районни съдии;
- „Ръководство на граждански съдебен състав - Облигационно право”, което се проведе в смесена форма в периода 12 февруари – 1 март 2024 г., с участници - 37 новоназначени районни съдии;
- „Ръководство на граждански съдебен състав - Трудово право”, което се проведе в смесена форма в периода 5 - 20 март 2024 г., с участници - 41 новоназначени районни съдии;
- „Ръководство на наказателен съдебен състав - Наказателно право”, което се проведе в смесена форма в периода 8 - 26 април 2024 г., с участници - 36 новоназначени районни съдии;
- „Ръководство на граждански съдебен състав - Вещно право и съдебна делба”, което се проведе в смесена форма в периода 14 октомври – 8 ноември 2024 г., с участници - 40 новоназначени районни съдии.

В рамките на курса за задължително въвеждащо обучение на новоназначени прокурори в районните прокуратури и новоназначени следователи, в периода 2 – 6 декември 2024 г. беше проведен модул „Криминалистика“, в който се включиха 31 участници (25 прокурори и 6 следователи).

КУРСОВЕ ПО ЗАДЪЛЖИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПРИ ПОВИШАВАНЕ В ДЛЪЖНОСТ ОТ РАЙОННО В ОКРЪЖНО НИВО ПО ЧЛ. 261, Т. 1 ЗСВ

В периода 5 март – 14 юни 2024 г. се проведеха три обучения за съдии, повишени от районно в окръжно ниво:

- Текуща квалификация на съдии - „Граждански процес”, 5 - 8 март 2024 г., с участници - 15 съдии;

- Текуща квалификация на съдии - „Гражданско право”, 9 - 12 април 2024 г., с участници - 15 съдии;
- Текуща квалификация на съдии - „Наказателно право и процес”, 3 - 14 юни 2024 г., в смесена форма, с участници - 16 съдии.

АЛУМНИ – НИП

На 18 декември 2024 г. се проведе учредителна среща на „Алумни - НИП“, на която присъстваха 240 участника: възпитаници от 18-те випуска, преминали задължителното първоначално обучение в Института, настоящи курсисти, както и постоянни преподаватели и служители на НИП. В срещата взеха

участие г-жа Галина Захарова, председател на Върховния касационен съд и председател на УС на НИП, и г-жа Мария Павлова, министър на правосъдието и пазител на държавния печат, член на УС на НИП. Присъстващите членове на „Алумни-НИП“ получиха пръстени – символ на общността. В специално видеопослание, генералният секретар на ЕМСО, съдия Ингрид Дерво, отправи приветствие към участниците като изрази своята убеденост,

че „Алумни - НИП“ може да надхвърли обичайното разбиране за общност и да се превърне в свързващото звено, обединяващо съдебен професионализъм и принадлежност. Гост-лектор на събитието беше писателят Мария Лалева, която представи последната си книга „Пътища от огън“.

ДРУГИ ИНИЦИАТИВИ

Като продължение на дискусията от м. декември 2023 г. за обучението на кандидатите за младши съдии и на създадения от НИП дискуссионен форум „Знанието е отговорност“, на 26.01.2024 г. в Института се проведе **публична дискусия на тема „Усъвършенстване на модела на задължително първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори и младши следователи“**. В нея взеха участие г-жа Елена Каракашева – заместник на главния прокурор при Върховна прокуратура, г-жа Ивелина Христова – и. ф. директор на Националната следствена служба, административни ръководители на районни и окръжни прокуратури, окръжни

следствени служби, председателите на Асоциацията на прокурорите, на Камарата на следователите и на Съюза на юристите в България, постоянни и временни преподаватели на кандидатите за младши прокурори и младши следователи. Програмата на събитието включваше исторически преглед на развитието на задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори и младши следователи, сравнителен анализ на първоначалното обучение за прокурори в Европа, както и дискусия и конкретни предложения за подобряване на организацията и съдържанието на първоначалното обучение на кандидатите за младши прокурори и младши следователи в НИП.

„Всеки човек в живота си трябва да засади поне едно дърво“ – следвайки тази сентенция и с уважение и грижа към утрешния ден и света, в който живеем, кандидати за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, випуск 2024-2025 г., постоянни преподаватели и служители на НИП засадиха чинари в Парк-музей „Врана“. **Екологичната инициатива**, превърната в традиция от 2016 г., беше организирана по повод на 1 ноември, Ден на народните будители и празник на Института.

По традиция, в периода 1 - 21 ноември 2024 г. се проведеха **Дни на самоуправлението** в НИП. Избраното от Випуск 2024-2025 г. временно ръководство в състав: Иван Йорданов, кандидат за младши съдия, Йордан Милев, кандидат за младши прокурор и Радомир Стайков, кандидат за младши следовател, поели съответно ролите на директор и заместник-директори на Института, приемаха становища и предложения от техните колеги за провежданите учебни занятия. На среща – разговор, проведена на 28 ноември 2024 г. с директора на Института – г-жа Миглена Тачева, младшите магистрати представиха доклад със своите препоръки и мнения. Основните обсъждани теми бяха усъвършенстването на процеса на обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, увеличаването на практическата насоченост на обучението и реалното изучаване на информационните системи (УИС и ЕИСС), които обслужват органите на съдебната власт.

През отчетния период от дирекцията са проведени общо 20 обучения, с общо 727 участници, извън задължителното първоначално обучение.

ДИРЕКЦИЯ „ТЕКУЩО ОБУЧЕНИЕ И МЕЖДУНАРОДЕН ОБМЕН НА МАГИСТРАТИ“

Директор: Люба Райнова

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

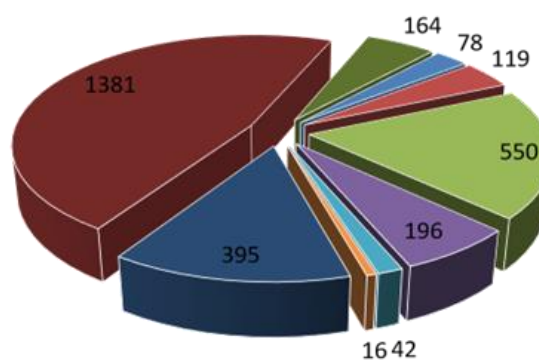
които се включиха 2 941 участници.

Съдебното обучение е ключов елемент за ефективното функциониране на съдебната система чрез приноса си за развитие на професионалните компетентности на съдиите, прокурорите, следователите и другите представители на професионалната общност.

През 2024 година пред НИП стоеше предизвикателството да предлага актуални и интересни теми като текущо адаптира предлаганото учебно съдържание,

както към промените в националното законодателство, така и към европейските приоритети за консолидиране на националните съдебни системи за утвърждаване на обща европейска съдебна култура, основана на върховенството на закона, основните права и взаимно доверие. Дейността на НИП се осъществяваше на фона на нарастване на значението на цифровизацията, както в сферата на правосъдието, така и в ежедневието

В рамките на текущото обучение на съдиите, прокурорите, следователите и другите лица съгласно чл. 249, ал. 1, т. 2 от Закона за съдебната власт, през 2024 г. бяха проведени 210 образователни дейности, в

- Адвокат
- Други
- Прокурор
- Следовател
- Служител в МВР
- Служител в МП
- Съдебен служител (в т.ч. съдебни и прокурорски помощници)
- Съдия
- Чуждестранен участник

живот, което рефлектира непосредствено върху методологията и съдържанието на предлаганите обучения. Дигитализацията на съдебното обучение доведе до увеличаване на възможностите за достъп до обучителни ресурси и

оптимизация на учебния процес. Чрез онлайн платформи и интерактивни инструменти се улесни провеждането на електронни и хибридни обучения, което позволи по-голямо участие на представителите на целевата група в дейностите на Европейската мрежа за съдебно обучение, която постави дигитализацията във фокуса на основните си приоритети. За сравнение през 2023 година българските участници в хибридни и дистанционни обучения, организирани от мрежата са 76, а за 2024 г. – 136.

В обученията, организирани на национално ниво (43 централизиран и 21 регионални), се включиха 2 231 магистрати и други професионалисти. 377 съдии, прокурори, следователи, съдебни служители, български и чуждестранни представители на професионалната общност участваха в 24 международни обучения, проведени в България, и 333 – в координираните от НИП 122 обучителни дейности, организирани съвместно с Европейската мрежа за съдебно обучение, Академията по европейско право (ERA) и други партньори.

Проведените от дирекция „Текущо обучение и международен обмен на магистрати“ през 2024 г. обучения отразяват приоритетите в обучителната дейност на НИП, заложи в Годишния план за дейността на НИП и хоризонталните политики, изведени в Стратегическия план на Института за 2023-2026 г. Водещи при подбора на теми са актуалните промени в нормативната уредба, констатациите в годишните доклади за дейността на Върховния касационен съд, на Прокуратурата, на Инспектората към Висшия съдебен съвет, както и мерките от компетентността на НИП, произтичащи от поети европейски и международни ангажменти.

През изминалата година продължи активното взаимодействие с членовете на Програмния съвет, които активно подкрепяха предстоящите инициативи на НИП, като предоставяха навременни препоръки и насоки за развитие на обучителната дейност на Института и укрепването на общността на съдебните обучители.

АКЦЕНТИ В ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯТА ПРОМЕНЕТЕ В КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (ДВ, БР. 106 ОТ 22.12.2023)

Промените в Конституцията на Република България (ДВ, бр. 106 от 22.12.2023), с които бе дадено право на съдилищата да сезират Конституционния съд, намериха своето отражение в обучителната дейност на НИП. 47 участници от Софийския районен съд се включиха в обучението „Непосредствено приложение на Конституцията“, в което конституционният съдия Красимир Влахов засегна и новите правомощия на съдилищата. В рамките на Програмата за регионално обучение и в партньорство с Окръжен съд Плевен, Административен съд Плевен и Районен съд Плевен, 53 представители на професионалната общност (съдии, съдебни помощници и адвокати) участваха в дискусия на тема „Сезиране на Конституционния съд от съд по чл. 150, ал. 2 от Конституцията на Република България – актуални проблеми“ с лекторското участие на съдията от Конституционния съд проф. д.ю.н. Атанас Семов.

УТВЪРЖДАВАНЕ РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪДИЯ ЗА ЕФЕКТИВНО ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

През 2024 г., Институтът продължи традицията за провеждане на професионални срещи (мастъркласове) със съдия Александър Арабаджиев от Съда на Европейския съюз за надграждане и развиване на уменията и компетентностите на професионалната общност за ефективното прилагане на правото на Европейския съюз на представителите на юридическата общност. На събитието, в което се включиха 49 съдии, адвокати, преподаватели на Националния институт на правосъдието, беше представен и разработения от съдия Арабаджиев анализ на преюдициалните запитвания, отправени от конституционни съдилища до Съда на ЕС, в който е извършено и задълбочено изследване на мястото и ролята на конституционните съдилища в страните членки на Европейския съюз. Изданието е достъпно в [Портала за електронно обучение на НИП](#).

На 26 и 27.09.2024 г. НИП бе домакин на дискусия, проведена в хибриден формат на тема „Взаимодействие на Съда на Европейския съюз с националните съдилища“,

организирана от Съдебната мрежа на Европейския съюз и Върховния касационен съд, в рамките на която бяха представени основните моменти от дейността на Съда, производството по преюдициално запитване, уебсайта Curia и неговата търсачка Infocuria, както и дейността на съвместния изследователски център, в която се включи и съдия Арабаджиев. В дискусиата се включиха 48 участници – съдии и съдебни помощници.

ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ В ТЪРГОВСКИЯ ЗАКОН

В продължение на обучителната кампания на Института, започнала в края на 2023 г. във връзка с измененията и допълненията в Търговския закон, обнародвани в брой 66 на Държавен вестник от 1 август 2023 г., през 2024 г. бяха проведени специализирани обучения, фокусирани върху **новия институт в търговското право - дружеството с променлив капитал**. Съдия Бистра Николова, заместник-председател на Софийския апелативен съд и ръководител на Търговската колегия и Александър Кацарски – преподавател в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, се включиха като лектори в обученията, проведени по апелативни райони, в които взеха участие 39 съдии, разглеждащи търговски дела, 6 длъжностни лица по регистрация по ЗТР, 1 държавен съдебен изпълнител и 1 съдебен помощник.

На дискусия, с участието на проф. д.ю.н. Ангел Калайджиев и съдия Костадинка Недкова от Върховния касационен съд, 35 съдии от Търговската колегия на Върховния касационен съд и съдии от апелативните съдилища обсъдиха актуалните проблеми, свързани с новото дружество.

Наред с това, в рамките на Програмата за регионално обучение и в партньорство с Окръжен съд Благоевград, се проведе обучение на тема **„Практически проблеми в производството по несъстоятелност. Разпределение на отговорността за разноските в гражданския процес“**. В рамките на зоналното съвещание на съдиите от района на Апелативен съд София, темата, свързана с производството по несъстоятелност също беше засегната в отделен модул.

ОТГОВОР НА НАЦИОНАЛНИТЕ И МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПРИОРИТЕТИ В БОРБАТА С ПРЕСТЪПНОСТТА

В последните години в България, както и в международен контекст, се наблюдава значителен напредък в усилията в борбата с тежките и транснационални престъпления, включително, прането на пари, финансирането на тероризма, корупцията и подкупа на чужди длъжностни лица. Тези престъпления имат сериозни последици за националната сигурност и правовия ред, като изискват синхронизиран подход между различните правоохранителни институции. В резултат е налице нарастващата необходимост от специализирани обучения за съдии, прокурори и следователи. Обученията, които НИП систематично и ежегодно организира, са насочени към укрепване капацитета на правоприлагащите органи да преследват тези престъпления, като същевременно се осигурява ефективно международно сътрудничество в борбата с транснационалните престъпни мрежи.

Пране на пари и финансиране на тероризма

Борбата с прането на пари и финансирането на тероризма е ключова за укрепването на финансовата система и предотвратяването на терористични актове.

Обученията, проведени през изминалата година, бяха фокусирани върху разпознаването на подозрителни финансови трансакции, изискванията на международните конвенции и механизмите за блокиране на незаконни финансови потоци. Включени бяха и практическите аспекти на конфискацията на незаконни активи и разследването на парични потоци.

В рамките на проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014-2021, в периода 4 - 5 април 2024 г., в гр. София, бе проведено присъствено обучение на тема *"Международни стандарти и законодателство за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Национална оценка на риска. Рискови събития"*, насочено към повишаване на професионалните умения и компетентност на прокурорите, специализирани в разследването на дела за изпиране на пари и финансиране на тероризма. Обучението бе разработено съвместно с Прокуратурата на Република България, в изпълнение на дейностите, заложи в Плана за действие за 2024 г. за изпълнение на Националната стратегия за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма в Република България в периода 2023-2027г., приет с

Решение № 66 от 31.01.2024 г. на Министерския съвет. В обучението взеха участие 34 прокурори от окръжните и апелативните прокуратури.

В периода 17 - 18 октомври 2024 г. в гр. София бе проведено присъствено обучение на тема „Разследване и наказателно преследване на прането на пари и финансирането на тероризма“, в което взеха участие 13 прокурори, 19 следователи и 5 съдии. Учебният план бе структуриран в изпълнение на ангажиментите, заложи в Плана за действие за изпълнение на Стратегията за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма в Република България в периода 2023-2027 г., с акцент върху актуалната съдебна практика и използването на косвени доказателства.

В рамките на Програмата за регионално обучение се проведоха две обучения по темата, с участието на 20 прокурори, 13 съдии и 7 следователи.

Наред с проведените обучителни дейности, темите за разследването и наказателното преследване на изпирането на пари/финансирането на тероризма са включени в самообучителните ресурси „Наказателно материално право. Ръководство за съдии, прокурори и следователи“ и „Ръководство на прокурора“, разработени от екипи от съдебни обучители по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014-2021.

Борба с организираната престъпност

В съответствие с усилията за подобряване на ефективността на наказателното правосъдие и в отговор на обучителните нужди на прокурорите, следователите и прокурорските помощници от Софийската градска прокуратура, проведохме 4 надграждащи обучения на тема „Организирана престъпна група“, в които взеха участие 40 прокурори, 31 следователи и 13 прокурорски помощници. Инициативата е част от по-широка стратегия за укрепване на правосъдието и засилване на ефективността на наказателната политика в България, с цел справяне с актуалните предизвикателства, свързани с организираната престъпност и корупцията в страната.

Противодействие на корупцията

През 2024 г. проведохме и обучения по темите „Корупционни престъпления. Подкуп. Подкуп на чуждо длъжностно лице“ и „Корупция в инфраструктурни проекти и обществени поръчки“, в които бяха разгледани различни стратегии и тактики за

разкриване и преследване на корупционни престъпления, включително злоупотреба с власт, даване и получаване на подкупи в публичния сектор, както и други форми на корупция, които компрометират държавните институции и обществения ред. Специален акцент бе поставен и върху идентифицирането на корупционни схеми, както и важноста на доказателствата, получени чрез специални разследващи техники. Анализирани бяха международните документи, регламентиращи противодействието на корупционните престъпления - Конвенцията на ООН срещу корупцията и Конвенцията на Съвета на Европа за наказателна отговорност за корупция, както и актуалната практика на българските съдилища.

ИНСТРУМЕНТИ ЗА МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През изминалата година НИП продължи да организира обучения, посветени на различните инструменти на международното сътрудничество в борбата с престъпността. Проведени бяха редица обучения по темите „Преглед на инструментите за международно сътрудничество по наказателни дела – европейска заповед за арест, европейска заповед за разследване, признаване, изпълнение и изпращане на актове за обезпечаване и конфискация и актове за налагане на наказание лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода и актове за налагане на мерки за процесуална принуда, различни от мерките, изискващи задържане“, "Защита на финансовите интереси на Европейския съюз. Престъпни състави. Функции на ОЛАФ. Европейска прокуратура", както и домакинствахме обучението „Инструментите за взаимно признаване в наказателния процес, съгласно европейската и националната уредба - представяне на информационната платформа FACILEX", в които взеха участие общо 113 представители на професионалната общност.

ДЕТСКО ПРАВОСЪДИЕ

През 2024 г. НИП продължи целенасочената си работа в изпълнение на задължението си да осигури достъп до специализирано обучение в областта на щадящото правосъдие за деца, за съдиите, прокурорите и следователите, работещи по наказателни дела, въведено с измененията в НПК, обнародвани в ДВ, бр. 48/02.06.2023 г., в сила от

01.09.2023 г.

„Правосъдие, съобразено с интересите на детето“ - електронен курс на програма HELP

В периода м. февруари - м. март 2024 г., с подкрепата на Съвета на Европа и Норвежкия финансов механизъм 2014-2021, Институтът проведе пилотно национално адаптирано издание на електронния курс на програма HELP „Правосъдие, съобразено с интересите на детето“, в което се включиха 28 представители на професионалната общност (в т.ч. 21 съдии). Обучението осигури възможност за задълбочаване познанията на българските магистрати и другите професионалисти в сферата на правосъдието, работещи с деца, относно прилагането на международните и европейските стандарти, залегнали в ключовите инструменти на ООН, ЕС и Съвета на Европа, за подобряване функционирането на правосъдната система и адаптирането ѝ към специфичните нужди на децата, представени в контекста на относимото национално законодателство и практика. Разработените учебни материали за курса са публикувани в Портала за електронно обучение на НИП във формат за самоподготовка и до момента са ползвани самостоятелно от 124 магистрати и кандидати за младши магистрати.

Проект „Укрепване на капацитета на съдебната система за осигуряване на ефективен достъп до правосъдие на децата“

От края на м. юли 2024 г. НИП осъществява проект „Укрепване на капацитета на съдебната система за осигуряване на ефективен достъп до правосъдие на децата“ по програма „Закрила на деца: Правосъдие за деца“ на фондация „Лъчезар Цоцорков“. Проектът е насочен към надграждане на предлаганото специализирано съдебно обучение в разглежданата област чрез прилагане на мултидисциплинарен подход в обучението, с цел повишаване на качеството и ефективността му. Реализацията на проекта допринася за укрепване и надграждане на мултипрофесионалната общност „Правосъдие за деца“ (изградена от Института с подкрепата на НФМ 2014-2021) като ефективен и устойчив инструмент в подкрепа на обучителната дейност на НИП в тази област, чрез разширяване на персоналия състав и подобряване на организацията и функционирането на общността. Проектът предвижда и специализирани обучителни дейности, интегриращи мултидисциплинарен подход и насочени към повишаване на компетентността, подобряване на взаимодействието и уеднаквяване на практиката на различните професионалисти, ангажирани в областта, ключова роля в изпълнението на които имат

експерти от общност „Правосъдие за деца“, в това число разработване на практически насочени интерактивни обучителни ресурси (подкасти) по актуални проблеми на правосъдието за деца и проучване и анализ на практиката на съдилищата по наказателни дела с участието на деца, идентифициране на проблемите и предизвикателствата в правоприлагането в тази област и възможните подходи за тяхното преодоляване.

Проект „Гласът на детето“

Като продължение на усилията за повишаване на компетентностите на съдиите в областта на детското правосъдие, продължава работата по стартирания през 2023 г. проект „Гласът на детето“, изпълняван от Центъра за съдебно обучение на Нидерландия, Центъра за съдебно обучение на Белгия, Училището за магистрати на Италия, Националния институт на правосъдието и Европейската мрежа за съдебно обучение. Проектът се финансира по Програма „Правосъдие“ на Европейската комисия и предвижда създаването на три филма за изслушвания за деца – в Антверп (Белгия), Тренто (Италия) и Варна (България).

През 2024 г., съвместно с Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, се проведе кръгла маса с участието на 30 съдии и представители на академичната общност. На събитието беше представен филмът „Гласът на детето“, който проследява работата на няколко нидерландски съдии, които разглеждат в реално време дела за правата на децата в случаите на родителски конфликт. Първата прожекция на филма се състоя през изминалата година в Националния институт на правосъдието с участието на членовете на общност „Правосъдие за деца“. В кадър са родителите, децата, преживели тяхната раздяла и съдиите, които с отговорност и ангажираност търсят решения, фокусирани върху най-добрия интерес на детето. Филмът е продуциран от Питър Фльори, независим документалист от Нидерландия.

В дискусиата с представителите на професионалната общност се включиха Йохан Визер, заместник-председател на Окръжния съд в Хага и доц. д-р Велина Тодорова, преподавател в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и член на Комитета на ООН за правата на детето. Във фокуса на обсъждането бяха поставени националните и

международни стандарти при изслушването на деца, както и необходимостта от специализация на съдиите по дела с участието на деца.

На кръглата маса специално бе отбелязано участието и подкрепата на Окръжен съд Варна и Районен съд Варна в проекта, които изразиха готовност именно там да бъде заснет българският филм.

ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Надграждането на професионалната компетентност на съдиите, прокурорите, следователите и другите работещи в сферата на правосъдието за ефективна превенция и противодействие на домашното и основаното на пола насилие и защита и подкрепа на жертвите на посочените видове насилие е водещ приоритет в обучителната дейност на НИП.

В периода м. март – м. април 2024 г., в рамките на изпълнявания от Националния институт на правосъдието проект „Превенция и противодействие на насилието срещу жени и домашното насилие” по програма „Правосъдие” на Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2014-2021 г., бяха проведени две присъствени обучения, фокусирани върху представяне на новостите в гражданскоправната и наказателноправната уредба на домашното насилие (въведени с последните изменения на ЗЗДН и НК) и психологическите аспекти на посочения вид насилие, в контекста на международните стандарти в областта. Обученията се проведоха под ръководството на мултидисциплинарни екипи от утвърдени български и международни експерти и бяха насочени към повишаване компетентността на българските магистрати за осигуряване на ефективна защита от домашното насилие и прилагане на подход, ориентиран към жертвите. В обученията взеха участие 59 съдии и прокурори от районно и окръжно ниво.

На 25 и 26 март 2024 г., по посочения проект, Институтът организира и публична дискусия на тема „Проблеми, свързани с прилагането на специализираните програми за обществено въздействие, насочени към извършителите на домашно насилие и възможностите на пробацията“, с участието на 37 съдии от районно и окръжно ниво, прокурори, пробационни служители от ГД „Изпълнение на наказанията“ и Норвежката корекционна служба, експерти от администрацията на Националния съвет за превенция

и защита от домашното насилие към Министерски съвет и представители на неправителствени организации, предоставящи специализирани програми за извършители на домашно насилие. Участниците в дискусиата представиха опита, добрите си практики и предизвикателствата в дейността им по прилагане на програмите за работа с извършители на домашно насилие; представени и обсъдени бяха и европейските стандарти за програми с такава насоченост, разработени от Европейската мрежа за работа с извършители на домашно насилие. Форумът предизвика оживена дискусия с фокус върху идентифицираните проблеми в практиката и възможните подходи за преодоляването им, в частност чрез изменения в нормативната уредба и предприемане на мерки за подобряване на междуинституционалното взаимодействие в тази област, вкл. регулярен обмен на информация с органите на съдебната власт относно предлаганите специализирани програми за извършители на домашно насилие на местно ниво.

Наред с проведените обучителни дейности, в периода между 25 ноември, Международния ден за елиминиране на насилието срещу жени и 10 декември, Деня на правата на човека, в който се отбелязват 16-те дни на инициативи и кампании за повишаване на осведомеността, отговорността и подобряване на националните политики и стандарти, предвиждащи ефективни мерки за защита, НИП проведе **кампания под мотото „Със знание срещу насилието“**, отразяваща мисията на Института за изграждане на капацитет сред професионалистите в съдебната система за прилагане на ориентиран към правата на жертвите подход при разглеждането на дела, свързани с насилие.

Като част от кампанията на НИП предостави свободен достъп до обучителните ресурси във Виртуалната библиотека на Института по тази тема:

- [Самообучителен курс на HELP “Насилието срещу жени и домашното насилие”](#), преведен на български език и адаптиран за целите на съдебното обучение;
- [Ръководство за управление на делата, свързани с домашно и основано на пола насилие](#), разработено от мултидисциплинарен екип от национални и международни експерти и предоставя ценни насоки в ефективното прилагане на правната рамка, като фокусира върху практическите проблеми, свързани с предоставянето на защита на жертвите;
- [36 подобрени решения на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените \(Комитета CEDAW\)](#);

- Въведение в правосъдието за деца. Актуални наказателноправни аспекти. Учебните материали са разработени от екип от експерти – представители на различните процесуални роли в наказателния процес . В тях е отразена спецификата на работата на съдията, прокурора, следователя при случаи с участието на непълнолетни и малолетни лица и измененията на Наказателнопроцесуалния кодекс, обнародвани в “Държавен вестник”, бр. 48 от 2023 г.
- Насоки за създателите на политики в областта на защитата на децата онлайн

СЪДЕБНАТА СИСТЕМА В ДИГИТАЛНИЯ СВЯТ

Киберсигурност

В съвременната цифрова ера, в условията на стремглаво развитие на информационните технологии се увеличават и новите рискове, особено в областта на киберпрестъпността. Това обуславя и нарастващата необходимост съдебната система да бъде подготвена да се справи с новите предизвикателства, свързани с киберсигурността, измамите с криптовалута, блокчейн технологиите, събирането и съхранението на електронни доказателства. През 2024 г., в сътрудничество с Прокуратурата на Република България, организирахме обучението „Киберсигурност, разследване на киберпрестъпления и събиране на електронни доказателства“, в което взеха участие 44 прокурори, следователи и служители от органите на ПРБ.

Електронно правосъдие

Безспорно, дигитализацията на обществения живот доведе и до значителни трансформации в съдебната система, което бе отчетено в засиления интерес към темите, свързани с електронното правосъдие. Електронното правосъдие е концепция, която обхваща използването на информационни технологии за улесняване на достъпа до правосъдие, ускоряване на съдебните процеси и намаляване на административната тежест за съдебните органи. По инициатива на органите на съдебната власт и в рамките на Програмата за регионално обучение, проведохме четири обучения, фокусирани върху електронното правосъдие, електронния документ, електронния подпис и осъществяването на процесуални действия в електронна форма, в които се включиха 206 представители на професионалната общност.

ПРОГРАМА ЗА РЕГИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

През 2024 г. 17 органа на съдебната власт (3 административни съдилища, 6 окръжни съдилища, 1 окръжна прокуратура, 5 районни съдилища и 2 районни прокуратури) проведоха обучения с финансиране, осигурено по Програмата за регионално обучение на НИП, изпълнявана в периода 12 февруари 2024 г. – 28 ноември 2024 г.

Проведени бяха 21 обучителни дейности (присъствени и уебинари) за общо 859 души (436 съдии, 77 прокурори, 14 следователи, 45 съдебни помощници, 4 прокурорски помощници, 9 държавни съдебни изпълнители, 7 съдии по вписванията, 14 служители в МВР, 3 служители в МП, 51 адвокати, 165 съдебни служители, 1

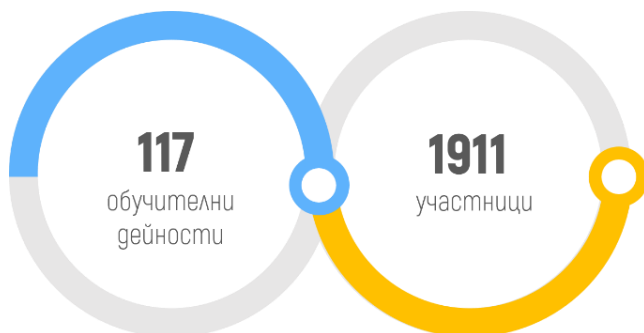

университетски преподавател, 1 съдебен заседател и 32 други – вещи лица, социални работници, ресурсни учители и психолози в различни органи за закрила на детето).

Спецификите на географските и административните региони у нас предполагат засилено обучение на професионалната общност на регионален принцип, при който подход успешно се отговаря на конкретните обучителни нужди в съответния съдебен окръг. За поредна година, програмата за регионално обучение предостави възможност на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители да засилят професионалното си взаимодействие, да обменят опит и да синхронизират правораздавателната си практика. Традиционен интерес от страна на органите на съдебната власт беше проявен към темите, свързани с вещноправните проблеми на регулацията и кадастъра, електронното правосъдие, детско правосъдие и транспортни престъпления, данъчно право и данъчен процес. Поставената висока оценка на проведените обучения (отличен 5.88), практическата насоченост и гъвкав формат, съобразен с обучителните специфики на аудиторията, определя регионалната програма като успешен и ефективен модел на обучение, който ще бъде включен в програмата на Националния институт на правосъдието през следващата година.

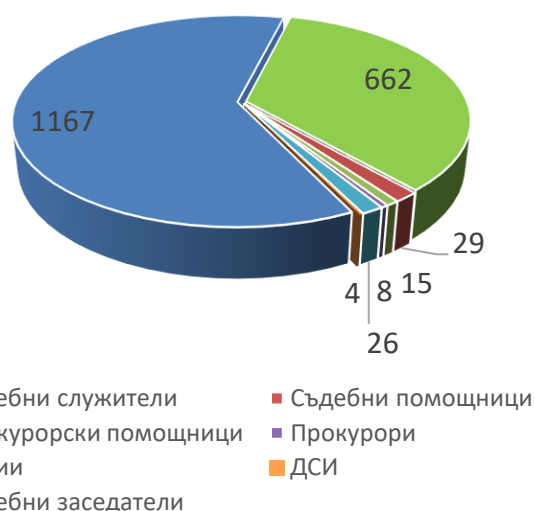
Директор: Елена Икономова

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

В рамките на дирекция „Обучение на съдебната администрация“ през 2024 г. бяха проведени 117 обучителни дейности. Наред с основните си функции във връзка с поддържането и повишаването на квалификацията на съдебните

служители и организирането на задължителното начално обучение на съдебните заседатели, през изминалата година дирекцията участва в изпълнението на Предефиниран проект № 6 „Съвременна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021 г., координира обучителни дейности в държави от Европейския съюз по проект „Обучение на съдебни служители и съдебни изпълнители по трансгранични граждански и наказателни производства“, подпомогна инициативи по Програмата за обмен на съдебни служители и други обучения от календара на Европейската мрежа за съдебно обучение. В посочените дейности се включиха общо 1911 участници, от които 662 съдебни служители, 29 съдебни помощници, 15 прокурорски помощници, 1167 съдебни заседатели, 26 съдии, 8 прокурори, 4 държавни съдебни изпълнители.

ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ

Обучението на съдебната администрация в България играе ключова роля за изграждането на прозрачна, ефективна и достъпна съдебна система. В контекста на динамично променящата се нормативна уредба, внедряването на съвременни технологии и изискванията за висока професионална компетентност постоянното повишаване на квалификацията на съдебните служители е от съществено значение.

Националният институт на правосъдието продължи да осигурява и през 2024 г. обучителни дейности с разнообразна и широкоспектърна тематика за съдебните служители от съдилищата и Прокуратурата на Република България. През изминалата година бяха проведени 20 обучителни дейности на национално ниво, в които се включиха общо 671 съдебни служители. 437 служители от администрацията на съдилищата и 234 от администрацията на Прокуратурата на Република България участваха в обученията с бюджетно и проектно финансиране. В други 16 обучителни дейности, проведени в рамките на Програмата за регионално обучение, се включиха 214 съдебни служители, а 55 служители взеха участие в международни обучения и програми за обмен.

Проведените през 2024 г. обучителни дейности бяха реализирани в различни формати, съобразени с тематиката и условията – присъствени, дистанционни и смесени, с отчитане на специфичните нужди от обучение на различните категории длъжности в съдебната администрация, тяхната компетентност и професионален опит. Разнообразието от методически и технологични похвати във всички форми на обучение бе надградено с подходящи методи за представяне на учебното съдържание, способстващи за пълноценното усвояване на учебния материал.

Ефективната ежегодна практика за организиране на въвеждащо обучение за новопостъпилите съдебни служители от специализираната администрация на органите на съдебната власт продължава да осигурява изграждането на устойчива основа за професионално развитие и да акцентира върху все по-ефективното интегриране на теоретични знания с практически умения, необходими за изпълнение на различните функции на съдебната администрация.

За 19-а поредна година Институтът организира и проведе няколко издания на въвеждащо обучение за новоназначените служители в съдилищата и Прокуратурата на Република България. Учебният план на това обучение обхваща общи и специализирани теми, свързани с организацията и функционирането на администрацията на съда, респ. Прокуратурата на Република България, и е насочен към адаптиране на уменията и

квалификацията на служителите към принципите и практиката на съдебната дейност.

Въвеждащото обучение се реализира в комбинирана обучителна форма, съчетаваща дистанционна част, организирана като самоподготовка, и присъствена част, фокусирана върху практическата работа в специализираната администрация на органите на съдебната власт. Първата част на обучението предоставя теоретична подготовка на съдебните служители и съдържа модули с разнообразни по вид учебни материали, които обхващат правната рамка, свързана с дейността на органите на съдебната власт и на съдебната администрация, етичното поведение на съдебните служители, както и основните моменти и принципи в работата на различните длъжности в специализираната съдебна администрация. Новоназначените служители имат възможност за достъп до всички самообучителни ресурси в Портала за електронно обучение на НИП – основни и допълнителни учебни материали, основни нормативни актове, видеофилми, дискуссионни форуми – непосредствено след постъпването си. Втората част на обучението е ориентирана към реалната практическа работа по различните видове дела посредством Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС), респ. Унифицираната информационна система (УИС) в ПРБ, и осигурява дискуссионна среда с цел повишаване ефективността на работния процес.

В рамките на отчетната 2024 г. НИП реализира 3 издания на въвеждащото обучение, в което участваха 222 съдебни служители. Пълния цикъл на обучение преминаха 68 съдебни служители от съдилищата и 77 служители от Прокуратурата на Република България. Останалите 78 служители от съдилищата преминаха дистанционната част на есенното издание на обучението, като втората, присъствена част е планирана за провеждане в началото на 2025 г.

В рамките на продължаващото обучение на съдебната администрация бяха планирани обучителни дейности, обхващащи както специализирани професионални теми, насочени към конкретни категории съдебни служители, така и редица интердисциплинарни теми, предназначени за по-широка аудитория.

В годишната учебна програма бяха заложили теми, чиято необходимост от провеждане бе обусловена от актуалното законодателство и нормативните изменения, като по този начин тематичните области за обучение на съдебната администрация бяха разширени и обогатени.

НИП запазва утвърдената практика да предоставя специализирани обучения за служителите с ръководни функции в органите на съдебната власт. Специално за ръководните служители в Прокуратурата на Република България бе организирано

обучение „Управление на съдебната администрация в Прокуратурата на Република България“, в което се включиха 34 участници.

Основната цел на обучението бе повишаване знанията и компетенциите по отношение управлението на човешките ресурси в съдебната администрация в прокуратурата, трудовите правоотношения и конкурсните

процедури, изготвянето на функционални характеристики на служителите, длъжностните и поименни щатни разписания, както и по въпроси, касаещи здравословните и безопасни условия на труд. За 32 служители на ръководни длъжности в съдилищата бе проведено обучение „Управление на човешките ресурси. Организационно поведение на съдебната администрация. Статут на съдебния служител“, като в учебното съдържание, наред с актуалната нормативна уредба относно статута на заеманата от тях длъжност и нормите за изпълнение на техните задължения по управление на човешките ресурси, бяха дискутирани и актуалните тенденции за работа в електронна информационна среда. Включително бе разгледано електронното атестиране като важен елемент от процесите към по-бързо и по-ефективно правосъдие.

Практиката показва, че и през 2024 г. електронното правосъдие и работата на съдебната администрация с различните информационно-деловодни системи продължават да бъдат обект на постоянен интерес. В писмо от съдия Георги Чолаков,

председател на Върховния административен съд, бе посочена нуждата от обучение по конкретни теми за служителите на ВАС. В отговор на това бе разработен нов учебен план на тема „Основни аспекти в дейността на специализираната

съдебна

администрация във ВАС и административните съдилища в условията на електронно правосъдие“. Учебното съдържание бе изготвено от екип съдия и съдебен администратор и в него бяха включени модули, свързани с работата на административните съдилища в

електронна среда, приложението на използваните електронни системи (ЕДИС), електронния обмен на информация, електронните дела и документи. Големият интерес към темата наложи провеждането на две издания, а общият брой обучени служители достигна 67 души.

Внедряването и постоянното надграждане на Единната информационна система на съдилищата и изискванията към съдебните служители за бърза адаптация в тези условия провокираха необходимостта от разработване на нов учебен план, насочен към служителите в гражданските деловодства. В проведеното обучение „Гражданското деловодство в условията на ЕИСС“ се включиха 25 участници, а основната цел – да се уеднаквят и повишат знанията и компетентностите на съдебните служители за работа с граждански дела в ЕИСС, бе постигната чрез практически занимания и дискусии относно новите функционалности на системата.

29 служители от търговските отделения на окръжните съдилища се включиха в обучение „Законодателни промени в производството по несъстоятелност“ с новоразработени учебен план и учебно съдържание. Целта на обучението бе да предостави актуална информация за настъпилите законодателни промени в производството по несъстоятелност и спецификите в работата по делата, за да се надградят знанията и подобрят практическите умения, свързани с професионалните компетентности на служителите, работещи с дела по търговска несъстоятелност.

През изминалата година Националният институт на правосъдието бе домакин на присъствено обучение на тема „Трансгранично прилагане на гражданскоправни искове: опростени европейски процедури – въведение“, като част от общо 9 планирани обучения в Европейския съюз за 2024 г. от календара на проект „Обучение на съдебни служители и съдебни изпълнители по трансгранични граждански и наказателни производства“, изпълняван по програма „Правосъдие 2021 – 2027“ от Академията за европейско право (ERA), съвместно с Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO) и други 15 организации от ЕС, занимаващи се със съдебно обучение. Обучението бе предназначено за международна група участници, като от българска страна се включиха 7 съдебни служители.

Във връзка с влизането в сила на Правила за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България, утвърдени със заповед на главния прокурор на Република България от 15.08.2024 г., бяха изготвени нов учебен план и учебно съдържание за обучение „Документооборот и деловодна дейност в ПРБ“. Основната цел на обучението, в което се включиха 34 служители от администрацията на

ПРБ, бе актуализирането на знанията и уменията им при работа с документи, повишаването на тяхната квалификация и компетентност по регистрацията на входящи и изходящи документи, тяхното съхранение, електронният документооборот и електронните регистри.

Темата за етичното поведение на съдебните служители е стратегическа тема с непреходна важност и затова НИП провежда обучения в тази област всяка година. Спазването на етичните принципи и поддържането на високи професионални стандарти в дейността на съдебната администрация са от съществено значение за авторитета на съдебната власт. През 2024 г. в обучението по тази тема участие взеха 32 служители от Прокуратурата на Република България. Етичните предизвикателства в дейността на съдебните служители е изрично застъпена тема и в преобладаващата част от обученията по специализирани теми. Наред с това, в комбинираните обучителни форми, предназначени за новопостъпващите в съдилищата и Прокуратурата служители, изрично са включени специални модули, посветени на прилагането на Етичния кодекс на съдебните служители.

Традиционно за служителите от съдилищата и Прокуратурата на Република България бяха проведени обучения, свързани със Закона за защита на личните данни. Обученията предоставиха на участниците систематизирани познания в областта на правната уредба, актуални коментари по практиките в областта и насоки за прилагането на новите европейски и национални изисквания за защитата на личните данни в контекста на укрепване на основните права на гражданите. В двете проведени обучения по темата се включиха общо 61 участници.

През 2024 г. дирекция „Обучение на съдебната администрация“ инициира нова

обучителна поредица уебинари под наслов „Повишаване на дигиталната компетентност на съдебната администрация“ в отговор на повишените изисквания към съдебните служители за работа в електронна среда. Повишаването на дигиталната

компетентност на работещите в съдебната система е от ключово значение за ефективността на работните процеси, за бързината и качеството на обслужване, обмена на документи, управлението и движението на делата.

В контекста на нарастващата цифровизация доброто познаване на

информационните системи и продукти, както и усвояването на умения за оптималното им използване, гарантира защитата на данните и сигурността на процесите, минимизира грешките, улеснява комуникацията и координацията в органите на съдебната власт. Освен това, дигиталната грамотност подобрява качеството на обслужване на гражданите и способства за укрепване на общественото доверие в съдебната власт.

Първите 3 проведени пилотни обучения, предназначени за широк кръг служители, поставиха акцент върху запознаването със специфичните функции на три от най-често използваните в професионалната дейност на съдебната власт продукта от пакета Microsoft Office – Word, Excel и Outlook – и преминаха при изключителен интерес. Учебното съдържание включваше също запознаване с процесите по автоматизация при електронния обмен на информация, както и разглеждане на съвременните методи за съхранение и обмен на електронна информация. Уебинарите бяха изцяло с практическа насоченост, като лекционна част беше сведена до необходимия минимум, а участниците бяха ангажирани основно с изпълнението на задачи в реално време и попълване на тестове за по-ефективно усвояване на знанията. Пилотните обучения успешно завършиха 98 съдебни служители от съдилищата и Прокуратурата на Република България.

И през изминалата година необходимостта от повишаване знанията на системните администратори остана във фокуса на вниманието на НИП. Въвеждането и администрирането на виртуализационна инфраструктура в съдилищата дадоха основание за провеждане на уебинара „Изграждане на съпътстващи софтуерни системи в инфраструктурата на съдебната единица“, в който се включиха 29 системни администратори от съдилищата. Основната цел на обучението бе да запознае участниците с основите на контейнеризацията и виртуализацията, както и с изграждането на сървъри за различни професионални цели за нуждите на организационната единица. В допълнение, беше поставен акцент и върху инсталирането и конфигурирането на инструменти за автоматизация и управление на тези сървъри.

През 2024 г. дирекцията продължи да развива и укрепва международното сътрудничество и обучителните инициативи за българските съдебни служители чрез участие в различни международни програми и проекти. По този начин български съдебни служители имаха възможност да се включат в редица обучения, обмени и участие в инициативи по различни направления. 55 съдебни служители участваха в 31 обучения от календарите на Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO), Каталог+ и Академията по европейско право (ERA) в различни правни области, включително административно, гражданско, наказателно право, права на човека, специализирано

езиково обучение, дигитални умения и други. Програмата за обмен на ЕМСО предостави възможност на 15 съдебни служители да участват в учебни посещения и общи и специализирани обмени в Европа, като в същото време Институтът два пъти беше домакин на групови обмени за съдебни служители от ЕС в България.

Споменатите международни обучителни инициативи и обмени допринесоха за развитието на съдебната администрация и за повишаване на квалификацията на съдебните служители в ключови области на правото, а положените усилия и постигнатите резултати отразяват ангажимента на НИП за продължаващо усъвършенстване на българската съдебна система чрез участието и на представителите на съдебната администрация в международното сътрудничество в областта на съдебното обучение и обмяната на опит на европейско ниво.

Информацията от обобщените анкети за оценка, които се попълват от участниците след всяко обучително събитие, показва, че ефективността и качеството на обученията се оценяват високо. Обратна връзка по отношение организацията на обученията, темите и учебните материали, представянето на преподавателите и др., дават 71,98 % от завършилите участници. Средната оценка на цялостната организация на проведените обучителни дейности за съдебните служители през 2024 г. е Отличен (5,90), средната оценка на представянето на преподавателите в тези обучения отново е Отличен (5,90).

Временните преподаватели в обученията през 2024 г. са общо 37. От тях 3 са експерти извън съдебната система, 8 са съдии, а 26 са съдебни служители. Всички преподаватели са оценени с много добри и отлични оценки.

ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИ ЗАСЕДАТЕЛИ

Началното обучение на съдебните заседатели в Националния институт на правосъдието се провежда в изпълнение на чл. 30 от Наредба № 7 за съдебните заседатели, във връзка с чл. 73, ал. 6 от Закона за съдебната власт.

Във връзка с този ангажимент 2024 г. бе година на интензивна работа в НИП, тъй като това бе годината, в която изтичат мандатите на съдебните заседатели в голяма част (65%) от съдилищата в България. Затрудненията при набирането на кандидати за съдебни заседатели и възможността за удължаване на мандати до полагане на клетва от новоизбраните съдебни заседатели при условията на чл. 68д. от ЗСВ, както и допълнителният избор на съдебни заседатели в част от съдилища, наложиха многократни промени в планирането и провеждането на началното обучение на заседателите през

годината.

Националният институт на правосъдието, в партньорство с 68 районни, окръжни и военни съдилища, организира 73 издания на Началното обучение на съдебните заседатели.

Програмата за начално обучение има за цел да запознае съдебните заседатели с основните аспекти в устройството и работата на органите на съдебната власт, статута и етичните измерения в дейността на съдебния заседател, както и да предостави основни знания от наказателното право и процес, които да позволят на съдебните заседатели пълноценно да участват в провеждането и решаването на съдебните дела.

Традиционната присъствена форма на обучение през 2024 г. се разви в хибриден формат, който съчетава присъствена среда и самоподготовка. В този формат бяха проведени обученията в 43 съдилища, с участието на 918 съдебни заседатели. 42 наказателни съдии се включиха като преподаватели в тези обучения. В останалите 25 съдилища, с малки на брой групи съдебни заседатели, обучението бе организирано под формата на курс за самоподготовка с електронен достъп до пълния набор от учебни материали в Портала за електронно обучение на НИП. Продължителността на обученията за самоподготовка беше определяна от отделните съдилища съобразно броя на заседателите и тяхната основна заетост, като варираше от 1 до 61 дни. Курсът за самоподготовка преминаха 249 съдебни заседатели.

Общият брой преминали задължителното начално обучение през 2024 г. съдебни заседатели е 1167.

Директор: Дорина Христова

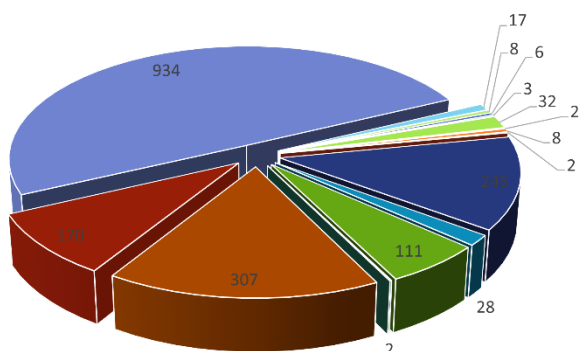
Провеждането на електронни обучителни дейности за текуща квалификация на съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност и въвеждането на нови електронни обучителни формати, включително и с присъствен елемент в Националния институт на правосъдието се осъществява от дирекция „Електронно обучение и информационни ресурси“.

Освен въвеждането на електронни методи за обучение, поддържането и обновяването на електронните и информационни ресурси на НИП е приоритетна задача на дирекцията.

През 2024 г. служителите на дирекцията са участвали в организирането и провеждането на 30 обучителни дейности (в т. ч. 1 сертификационен самообучителен курс, 5 електронни дистанционни обучения и 24 уебинари), в които са се включили 1875 участници. 89% от подадите заявки за участие в тези обучения са завършили успешно със сертификат. Останалите 11% са отпаднали поради служебна ангажираност.

Предвид изразени предпочитания на участниците в електронни обучения през 2023 г., обучителните форми, които ЕОИР предложи през 2024 г., бяха в по-компактни формати (уебинари с продължителност до 3 астрономически часа) с фокус върху практическите аспекти на предлаганите теми.

Откриха се няколко тенденции в дейността, предопределени от спецификите на

- Адвокат
- Други
- Държавен съдебен изпълнител
- Кандидат за младши прокурор
- Кандидат за младши следовател
- Кандидат за младши съдия
- Прокурор
- Прокурорски помощник
- Следовател
- Служител в МП
- Съдебен помощник
- Съдебен служител
- Съдия
- Съдия по вписванията
- Чуждестранен участник

целевата група на НИП и възприетите методи и подходи на преподаване:

- *Разнообразие на темите:* организираните уебинари бяха съобразени с текущите нужди на правосъдната система. Включването на актуални правни теми е добра практика за поддържане на интереса и за удовлетворяване на различни професионални нужди. Обновяването на тематиките беше на 100% в сравнение с 2023 г.;
- *Опит на съдебните обучители:* Уебинарите дават поле за изява, както на обучители с дългогодишен опит, така и на преподаватели, които правят своите първи стъпки в преподаването. Доброто разпределение на времето, ясната организация на учебното съдържание и готовността за последващи дискусии по поставени от участниците въпроси бяха изключително високо оценени от аудиторията;
- *Смесена аудитория:* По традиция електронните дистанционни обучения са насочени към смесени целеви групи. Обратните връзки на участниците сочат, че този обмен на гледни точки е изключително ценен за текущата им работа. Наред със съдии, прокурори и следователи в обученията се включват съдии по вписванията, държавни съдебни изпълнители, служители на Министерство на правосъдието, съдебни заседатели, служители на МВР, адвокати (в обученията, финансирани по проекти) и др. Сред активните участници са съдебни и прокурорски помощници, съдебни секретари и деловодители, съдебни администратори и др. За сравнение с 2023 г. констатирано е увеличение на броя обучени съдии, съдебни помощници и ДСИ;
- *Техническа обезпеченост:* При организацията на уебинари се използва специално оборудвана зала³ в НИП и институционален абонамент за платформата Zoom и Mentimeter;
- *Активна роля на координатора на обученията:* Добрата практика тук включва ефективна система за подготовка и организиране на обучителната дейност в т. ч. проследяване на заявки, периодични напомняния за участниците и оказване на техническа помощ, което гарантира висок процент на присъствие и намалява риска от отпадане;

³ През 2022 г. по инициатива на Европейската мрежа за съдебно обучение НИП придоби право на ползване на технологично оборудване за провеждане на онлайн събития и срещи и софтуерен лиценз Zoom Room, които се използват за излъчване на уебинари, виртуални класни стаи, видеоконференции, както и провеждане на хибридни работни срещи.

- *Акцент върху форумите:* Форумът беше използван и като възможност за предварително проучване на нуждите от разискване на определени теми в обученията, респ. като удобен вариант за задаване на допълнителни въпроси към преподавателите след провеждане на обучителното събитие;
- *Текуща оценка на ефективността:* Текущият анализ на мненията на участниците позволява адаптиране и оптимизиране при провеждането на следващите събития;
- *Достъпност на записите:* През 2025 г. могат да се разширят възможностите за предоставяне на записи от уебинарите на участниците след всяко събитие, което би осигурило възможности за повторно преглеждане и задълбочаване на знанията.

През 2024 г. за обучаемите интерес представляваха и теми като „Код “Екип“ с преподавател съдия Росица Тончева (Апелативен съд – Варна) и „Правилният въпрос: инструментът на успешната комуникация“ с преподавател журналистът Димитър Абрашев (БТА) .

Паралелно с това дирекция ЕОИР активно участва в организирането на съвместно обучение в партньорство с Регионалния съвет за сътрудничество и Програма HELP на Съвета на Европа на тема: „The importance of quality of Justice in Mediation („Значението на качеството на правосъдието в медиацията“). НИП имаше възможност да излъчи съдебен обучител за участие в съвместен екип с португалски експерт. 18 представители на съдебни системи на страни от Югоизточна Европа участваха активно в обучението, което се проведе онлайн в продължение на месец.

Най-интересните 3 теми за уебинари през 2024 г. по критерий „заявено участие на аудиторията“, подредени във възходящ ред са:

- „Съдебна делба – втора фаза: разпределяне на доказателствената тежест и доказване“ (134 заявки) с преподавател Емануела Балевска, бивш съдия от ВКС
- „Съдебна делба – първа фаза: разпределяне на доказателствената тежест и доказване“ (126 заявки) с преподавател Емануела Балевска, бивш съдия от ВКС и
- „Нови моменти в практиката на ВКС по дела с предмет същински транспортни престъпления“ (116 заявки) с преподавател съдия Красимир Шекерджийски (Върховен касационен съд)

Пълноценно беше използването на поддържаните профили в платформата ZOOM, служители на дирекцията подпомагаха осигуряването на събития, проведени през платформата (в т. ч. срещи на експертни и работни групи, хибридно провеждане на срещи, дискусии, провеждане на виртуални класни стаи, уебинари и др.) През 2024 г. през профилите, които Институтът ползва в Zoom, са проведени 145 обучителни събития, срещи на работни групи и др. Средната продължителност на онлайн събитията е 2 часа и 25 минути средният брой участници – 28.

За периода 30.11.2023 г. – 19.11.2024 г. информационната система на НИП за управление на процеса на обучение (ИСУПО) е надградена с 14 версии. Към 19.11.2024 г. в нея има регистрирани 9168 потребителя. Издадени са 5790 сертификата на участници успешно завършили обучения, създадени са 465 обучителни събития с 8765 записи на потребители.

През 2024 г. статистиката за ползването на сайта Националния институт на правосъдието показва следното:

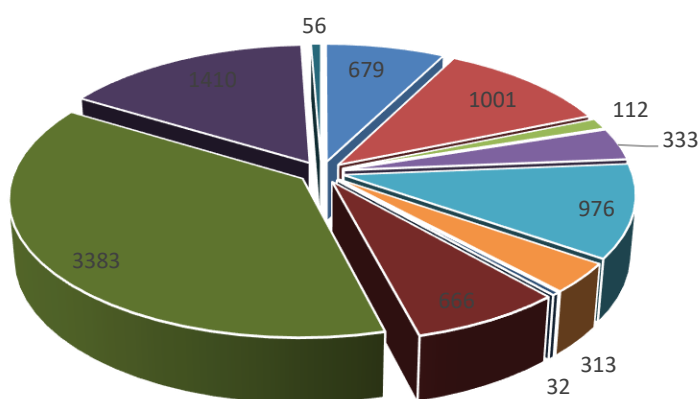
- 21 800 посетители на сайта за последната година;
- 10-те най-посещавани страници на сайта:
 - Начална страница – 60854 преглеждания;*
 - Международно сътрудничество – 12175 преглеждания;*
 - Новини – 10775 преглеждания;*
 - Обучение (ТОМОМ) – 6637 преглеждания;*
 - Обучение – 5955 преглеждания;*
 - Обучение (ОСА) – 4870 преглеждания;*
 - Е-ресурси – 3612 преглеждания;*
 - Обучение (електронно обучение) – 3611 преглеждания;*
 - Контакти – 2017 преглеждания;*
 - За НИП – 1462 преглеждания.*

Достъпът до сайта се извършва основно през популярните търсачки, но и през ведомствени мрежи, както следва:

google.com – 33981 преглеждания на страници;
bing.com – 3614 преглеждания на страници;
google.bg - 3235 преглеждания на страници
local.prb.bg/ - 911 преглеждания на страници;
search.abv.bg/ -258 преглеждания на страници;

Анализът на достъпа до сайта на НИП от различни устройства показва сериозен

Брой потребители

- Адвокати
- Други
- Държавни съдебни изпълнители
- Кандидати за младши съдии, прокурори и следователи
- Прокурори
- Следователи
- Служители от Министерството на правосъдието
- Съдебни заседатели
- Съдебни служители
- Съдии
- Съдии по вписванията

превес на „традиционно“ използвани от целевата група на НИП компютър/лаптоп (75,9%). Увеличава се използването на сайта през мобилен телефон (24%), за което вероятно допринася удобството на мобилната му версия.

Общият брой на регистрираните потребители в Портала за електронно обучение към 31.12.2024 г. е 8961. Порталът предоставя постоянен достъп до разнообразни електронни обучителни ресурси и възможност за работа по конкретни въпроси от практиката в рамките на обособени тематични общности.

Най-активни страници в Портала за последната година са:

1. Начална страница – 933 699 преглеждания;
2. Задължително първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори, Випуск 2023-2024 – 67 262 преглеждания и публикации;
3. Задължително първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори, Випуск 2024-2025 – 36 321 преглеждания и публикации;
4. Задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, наказателно право и процес - Випуск 2023-2024 – 31 885 преглеждания и

-
- публикации;
5. Самообучителен курс по юридически английски език B1-B2 – 28 586 преглеждания и публикации;
 6. Въвеждащо обучение на новоназначени съдебни служители" (присъствена част от комбинирано обучение) – 28 092 преглеждания и публикации;
 7. Дигитална библиотека ва НИП – 23 190 преглеждания и публикации.

Внимание заслужава и рубриката „Самообучения“ в Портала за електронно обучение на НИП. Там са налични различни самообучителни курсове, които демонстрират разнообразието от възможности за повишаване на професионалната квалификация: *интерактивни*, от типа „How-to“ или *позволяващи на потребителите самостоятелно да оценят придобитите знания*.

Ценно допълнение към самообучителните курсове на НИП през 2024 г. са предоставените от Базелския институт за управление интерактивни обучения за самостоятелна работа:

- Финансов анализ – 98 записани участници, от които 47 са сертифицирани;
- Международно сътрудничество – 65 записани участници, от които 14 са сертифицирани;
- Разузнаване с използване на открити източници – 43 записани участници, от които 16 са сертифицирани;
- Анализ на източника на финансиране – 34 записани участници, от които 17 са сертифицирани;
- Борба с финансиране на тероризма – 33 записани участници, от които 14 са сертифицирани;
- Оперативен анализ – 26 записани участници, от които 5 са сертифицирани.

Към 31 декември 2024 г. най-интересни за целевата група самообучителни курсове са, както следва:

- „Въведение в правосъдието за деца. Актуални наказателноправни аспекти“ – сертификационен дистанционен самообучителен курс, разработен от екип от експерти - представители на различните процесуални роли в наказателния процес. В тях е отразена спецификата на работата на съдията, прокурора, следователя при случаи с участието на непълнолетни и малолетни лица и включват измененията

на Наказателнопроцесуалния кодекс, обнародвани в "Държавен вестник", бр. 48 от 2023 г. За периода от началото на курса през м. септември 2023 г. до края на 2024 г. записаните участници са 1007, като 733 от тях са сертифицирани;

- Самообучителен курс по юридически английски език ниво B1-B2 – 848 участници, включили се в курса през периода от 2019 г. до края на 2024 г.
- „Насилието срещу жени и домашното насилие“- 288 участници, включили се в курса през периода от 2022 г. до края на 2024 г.;
- Самообучителни видеофилми за работа с ЕИСС – 223 участници, включили се в курса през периода от 2022 г. до края на 2024 г.;
- „Правосъдие, съобразено с интересите на детето“ – курсът не е сертификационен, но открива възможност за включване в национален модул, подготвен от сертифицирани български преподаватели на програма HELP – 124 участници;
- „Самообучителни материали за преподаватели за работа с Портала за е-обучение“ – разглеждат начина на работа и методическата употреба на различните функции в платформата за е-обучение на НИП и са насочени към представителите на целевата група, които проявяват интерес към използване на електронните методи в съдебното обучение. Работата с предоставените ресурси допринася за повишаване на дигиталната компетентност на всеки заинтересован. Курсът е отворен за свободен достъп и самостоятелна работа. 123-ма потребители са се записали в него за периода 1.01.2023 – 31.12.2024 г.

Дигиталната библиотека на НИП предоставя свободен достъп до електронни издания на Института, Европейската мрежа за съдебно обучение и други организации. Основна цел на поддържания електронен каталог с пълнотекстови анализи, изследвания, наръчници и др. е да бъде в помощ на специалистите при тяхната самоподготовка и повишаване на квалификацията. Общият брой ресурси в Дигиталната библиотека е 112 и е използвана от 1202 потребители. 25 от наличните ресурси са публикувани през 2024 г.

През 2024 г. най-често преглежданите ресурси в Дигиталната библиотека са:

- „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи. Книга първа“ – 881 преглеждания през 2024 г.;
- „Ръководство на прокурора. Книга първа“ – 794 преглеждания през 2024 г.;
- „Ръководство на наказателен съдебен състав. Производства пред първата

инстанция. Книга първа“ – 787 преглеждания през 2024 г.

По традиция през годината бяха отделени средства и ресурси за поддържане на реалната библиотека на НИП, която се помещава в сграда на Института. Важен аспект от реализацията на съвременния учебен процес, изискващ осигуряване на подкрепяща обучителна среда и създаване на условия за развиване на знания, умения и компетентности чрез

самоподготовка, са и възможностите, които предлага библиотеката на НИП чрез електронния библиотечен каталог (ilib.nij.bg). Предоставените актуални библиографски описания на книги, продължаващи и периодични издания, статии и др. ориентират потребителите за наличните издания в библиотеката на НИП. Възможността за онлайн регистрация за ползване на библиотечния каталог и запазване на хартиено издание е в услуга на представителите на професионалната общност.

През 2024 г., Националният институт на правосъдието продължава поставената през 2018 г. традиция да издава и поддържа периодичен информационен е-бюлетин за дейността си, който публикува на своята интернет страницата. През изминалата година беше издаден брой № 8, посветен на създаването на общността „АЛУМНИ НИП“.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА „ПРАВОСЪДИЕ“ НА НОРВЕЖКИ ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ 2014-2021

През 2024 г. приключи изпълнението на двата проекта на НИП, изпълнявани по Норвежкия финансов механизъм 2014-2021. Постигнатите резултати са интегрирани в първоначалното и текущото обучение, предоставяно от НИП.

В рамките на проект *„Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“* НИП отбеляза следните резултати:

- **Създадена рамка за устойчиво съдебно обучение в областта на основните права и върховенството на закона**, с участието на съдебни обучители – съдии, прокурори, адвокат, експерти на Дирекция „Процесуално представителство пред ЕСПЧ“. Съдия Карл Хейнман от Норвежката съдебна администрация сподели опита на Норвегия в обучението по права на човека;
- **Укрепване на уменията и компетентностите на правните специалисти –2602** съдии, прокурори, следователи и други професионалисти усъвършенстваха уменията си в проведените 55 обучения в присъствена, електронна и хибридна форма. Обучените по проекта лица почти десетократно надхвърлиха заложения индикатор от 270 участници;
- **Разработени 10 самообучителни ресурса** (помагала), структурирани в 14 книги за развитие на знания, умения и компетентности на професионалната общност, в областта на гражданското и търговското право и процес, по наказателно право и процес, по административно право, и за неюридически умения, с участието на над 100 утвърдени съдебни обучители, членове на Програмния съвет на НИП, академични преподаватели и експерти – респ., в качеството им на автори и научни редактори. Изготвените ресурси са на разположение на правните специалисти в съдебната система на хартиен носител и в електронен формат, след регистрация в Портала за електронно обучение на НИП;
- **На български език са преведени и адаптирани:**

Най-голям е броят на съдиите, участвали в обученията. Прокурорите представляват 29% от общия брой участници, а следователите - 12%. По проекта са обучени и 20 адвокати.

-
- Наръчник за обучители „Съдебно поведение и етика“, публикуван в дигиталната библиотека в Портала за електронно обучение на НИП;
 - Второ и допълнено издание на Джереми Макбрайд „Правата на човека в наказателния процес. Практиката на Европейския съд по правата на човека“, беше публикувано в книжен формат и разпространено сред съдиите, прокурорите и следователите.
 - **Утвърждаване на Форума по права на човека като устойчива платформа за планиране и провеждане на обучителната дейност, чрез общностите, които обособихме:**
 - Съдебна етика
 - Правосъдие за деца
 - Защита на основните права
 - **Създадени условия за професионална подготовка и самоусъвършенстване на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители, моделът на обучение на работното място** е приложен в изградените споделени пространства в 13 органа на съдебната власт, в сътрудничество с административните ръководители на съответните съдилища и прокуратури. 394 съдии, прокурори и следователи участваха в обученията и дискусиите, проведени в споделените учебни пространства по проекта;
 - **С подкрепата на Норвежкия финансов механизъм е разработен и внедрен нов сайт на Националния институт на правосъдието** - с модерна визия, обогатено съдържание и разширени функционалности, които позволяват лесна навигация, включително и от мобилни устройства;
 - НИП разполага и със **сайт, специално насочен към дейностите и постигнатите резултати по проекта, който текущо се обновява** с информация относно изпълнението на одобрените инициативи на НИП по Фонда за двустранни отношения по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014-2021;
 - Разработен е сертификационен **самообучителен курс „Въведение в правосъдието за деца. Актуални наказателноправни аспекти“**, завършен от 731 участници. Курсът е публикуван в Портала за е-обучение на НИП и обхваща 6 модула, представени като писмени материали, и заключителен тест за измерване на придобитите знания и умения. Автори на учебните материали са екип от експерти - представители на различните процесуални роли в наказателния процес.

В тях е отразена спецификата на работата на съдията, прокурора, следователя при случаи с участието на непълнолетни и малолетни лица. Материалите отразяват измененията на Наказателнопроцесуалния кодекс, обнародвани в "Държавен вестник", бр. 48 от 2023 г.

Благодарение на средствата на Програма Правосъдие по Норвежкия финансов механизъм, е осигурено и **необходимото техническо оборудване** за провеждане на обучителните дейности.

По проект „Превенция и противодействие на насилието срещу жени и домашното насилие“ са постигнати следните резултати:

Най-голям е броят на прокурорите, участвали в обученията (207 души). Съдиите са 26% от общия брой участници, а кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи - 12%. По проекта са обучени и 48 служители на МВР и 11 служители на МП.

Разработени и проведени 15 обучения по актуални проблеми на домашното и основаното на пола насилие в допълващи се обучителни формати (*в присъствена, електронна и хибридна форма*), които допринесоха за укрепване капацитета на българските магистрати да прилагат ефективно европейските и международните

станданти за превенция, противодействие и защита от посочените видове насилие. Обученията се проведеха под ръководството на мултидисциплинарни екипи от български и международни експерти с утвърдена експертиза в областта, за смесени групи, съставени от представители на съдебната власт, правоприлагащите и правоохранителните органи и осигуриха възможност за обмен на опит и уеднаквяване на практиката по прилагане на закона в разглежданата област. 625 съдии, прокурори и други професионалисти в сферата на правосъдието, служители на администрацията и правоохранителните органи, от които 532 правни специалисти, повишиха квалификацията си в рамките на обучителните дейности по проекта, с което почти двукратно беше надхвърлен предвидения индикатор по проекта.

Акценти в обученията:

- ✓ Гражданскоправни, наказателноправни и психологически аспекти на домашното насилие;
- ✓ Дискриминация, основана на пола и насилие над жени – трафик на жени; сексуална експлоатация; кибернасилие;

-
- ✓ Защита на децата свидетели и жертви на домашно насилие; отчуждение на детето при домашно насилие и родителски конфликти - разграничение;
 - ✓ Достъп до правосъдие и защита на хората с увреждания жертви на домашно и основано на пола насилие.

- С подкрепата на програма HELP на Съвета на Европа, беше адаптирано към **националното законодателство и практика и се проведе пилотно издание на електронния обучителен курс на HELP: “Насилието срещу жени и домашното насилие”**. Обучението осигури възможност за интегрирано и задълбочено изучаване на относимите международни, европейски и национални стандарти и практика в областта, като в пилотното му издание се включиха 53 представители на целевите групи на проекта. След пилотното провеждане на курса, материалите към него са публикувани в [Портала за електронно обучение на НИП](#) във формат за самоподготовка и са свободно достъпни за всички регистрирани потребители, с което е осигурена възможност за разпространение на постигнатите резултати по проекта сред по-широк кръг заинтересовани лица.
- НИП организира първата по рода си **публична дискусия, фокусирана върху прилагането на специализираните програми за обществено въздействие, насочени към извършителите на домашно насилие и възможностите на пробацията** на национално ниво. В рамките на дискусията, представители на държавните органи, отговорни за провеждане на държавната политика по превенция и защита от домашното насилие, съдии, прокурори, пробационни служители и експерти на неправителствени организации от цялата страна, осъществяващи дейност в тази област, обсъдиха възможностите на специализираните програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева за извършителите на домашно насилие, практическите проблеми, свързани с прилагането им на национално ниво и необходимите мерки за преодоляване на констатираните трудности в практиката.

Експерти на Европейската мрежа за работа с извършители на домашно насилие представиха разработените от Мрежата европейски стандарти за програми с такава насоченост, а представители на Норвежката корекционна служба споделиха опита и добрите си практики при прилагане на посочената пробационна мярка и установения модел на междуинституционално взаимодействие в Норвегия.

- Екип от утвърдени национални и международни експерти в областта разработи **Ръководство за управление на делата, свързани с домашно насилие и насилие, основано на пола, за магистрати**. Ръководството интегрира европейските стандарти в областта и представя установените проблеми и предизвикателства в разследването и решаването на делата за домашно насилие, както и възможните решения в контекста на действащото законодателство и практиката на ЕСПЧ и националните съдилища по такива дела. Изготвеното по проекта учебно помагало е на разположение на правните специалисти в съдебната система (на хартиен носител и в електронен формат, след регистрация в Портала за електронно обучение на НИП), а в електронната си версия е разпространено сред около 15 000 полицейски служители, в качеството им на „респонденти от първа линия“ по постъпили сигнали за домашно насилие. В този смисъл Ръководството има потенциал да послужи като полезен ориентир в дейността на правоприлагащите органи и ефективен инструмент за уеднаквяване на практиката в тази област.
- С подкрепата на българския представител в Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените, г-жа Геновева Тишева, **НИП осигури превод на български език и свободен достъп** (чрез портала си за електронно обучение) **до 36 бр. ключови решения на посочения Комитет**. Предоставената възможност за непосредствен достъп до практиката на Комитета CEDAW, като авторитетен източник за тълкуването и прилагането на едноименната Конвенция на ООН и Факултативния протокол към нея, е важна предпоставка за укрепване капацитета на българските магистрати в областта на превенция и противодействие на дискриминацията и насилието, основани на пола, защита правата на жертвите и качествено правосъдие.

ИНИЦИАТИВИ ПО ФОНДА ЗА ДВУСТРАННИ ОТНОШЕНИЯ НА ПРОГРАМА „ПРАВОСЪДИЕ“ НА НФМ 2014-2021

През 2024 г., с подкрепата на Норвежката съдебна администрация, НИП приключи успешно инициативата „Съдии под натиск в Европа“. В рамките на инициативата, на 18-19 април 2024 г. във Вилнюс, Литва съвместно с Норвежката съдебна администрация организирахме **международна конференция на тема „Съдии под натиск в Европа“**. На нея бяха обсъдени предизвикателствата пред независимостта на съдебната власт, значимостта и ролята на взаимодействието между

професионалистите в съдебната система и гражданското общество. България участва с 19 представители – съдии, включително от съсловните професионални организации, служители на Министерството на правосъдието и на НИП. В резултат, беше изготвен Сборник с презентации и материали, свързани с практически решения за гарантиране независимостта на съдебната власт, предоставен ни от Норвежката съдебна администрация, в сътрудничество с Университета в Осло, публикуван в Дигиталната библиотека на Института, в [Портала за електронно обучение на НИП](#).

През 2024 г. НИП заедно с Норвежката съдебна администрация започна изпълнението на нови две инициативи: първата е в областта на лидерските умения, а втората е свързана с дигитализацията на самообучителни ресурси.

В инициативата в областта на лидерските умения, заедно с партньорите от Норвегия, НИП започна работа по проучвателен доклад на европейския опит, с основни констатации и успешни стратегии, даващи насоки за създаване на

Академия за съдебно лидерство на НИП.

В хода на изпълнение на инициативата, свързана с дигитализацията на обучителни ресурси, бяха прецизирани стъпките в обмена на опит с партньорите от Норвегия, с цел улесняване на дигиталния преход на Института към по-високо ниво на работа с електронни самообучителни ресурси.

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПАРТНЬОРСТВА

ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА ЗА СЪДЕБНО ОБУЧЕНИЕ

Европейската мрежа за съдебно обучение е ключова структура в областта на съдебното обучение на европейско равнище. През 2024 г. в рамките на Мрежата, наред с нашите партньори от школите за съдебно обучение в ЕС, работихме усилено за обогатяване на обучителния каталог на ЕМСО с нови формати, актуална тематика и иновативни проекти, като челно място в дневния ред беше отредено на цифровизацията на правосъдието.

Новата работна група по въпросите на дигитализацията, в която членува и Националният институт на правосъдието, проведе своето първо заседание през

изминалата година, а съвместно с ЮНЕСКО групата организира онлайн форум по въпросите на изкуствения интелект и принципите на правовата държава. Представители на ЕМСО, вкл. заместник-директорът на НИП, г-жа Силвия Димитрова, взеха участие на проведената на 25-26 април 2024 г. в рамките на Белгийското председателство конференция, организирана от Европейската комисия за подкрепа на цифровизацията на правосъдието, на която беше обсъдена и бъдещата Европейска стратегия за съдебно обучение. Стратегията ще повиши уменията в използването на цифрови инструменти и инфраструктура, за да се създаде благоприятна среда за цифровизация на правосъдието и адаптиране на материалното право на ЕС към нуждите на цифровата икономика и общество. В допълнение, част от семинарите на ЕМСО през второто полугодие на 2024 г. се проведеха онлайн, за да проправят път на цифровите иновации към по-широк кръг европейски магистрати.

НИП подкрепи активно стартирания през 2024 г. нов проект на ЕМСО „Жените в правосъдието“, инициран от Работна група „Методи за съдебно обучение“. Проектът поставя на преден план въпроса за баланса между половете и многообразието, изведен като приоритет от Европейската комисия. През участието ни в специализираното оперативно звено по изпълнение на проекта, ще работим за разпознаване и преодоляване на съществуващите предразсъдъци чрез различни обучителни и информационни инициативи. В поредица интервюта беше предоставена трибуна на някои от

въдновяващите жени-лидери в рамките на ЕМСО, вкл. и на г-жа Миглена Тачева, директор на НИП, първата жена министър на правосъдието и пазител на държавния печат след демократичните промени в България от 1989 г. и първата жена директор на Националния институт на

правосъдието в България. В интервюто си тя разказва за кариерата си в традиционно доминиран от мъже сектор, за предизвикателствата, пред които жените продължават да са изправени в съдебната система, и за значението на овластяването на следващото поколение жени юристи.

Представителите на НИП в работни групи „Програми“, „Методи на съдебното обучение“, „Дигитализация“ и тематичните подгрупи по административно, гражданско, наказателно право и основни права участваха активно в разработването на учебно съдържание и координирането на обученията на Мрежата през 2024 г., в които се

включиха 339 български съдии, прокурори, следователи и съдебни служители.

Институтът беше домакин на 2 обучения от Каталога на ЕМСО:

- Семинарът *„Европейско законодателство в областта на миграцията“ (20-21 април 2024 г.)* беше координиран от представителя на НИП в работна подгрупа „Административно право“ съдия Николай Ангелов от ВАС. Във форума взеха участие 35 магистрати от България, Гърция, Малта, Полша, Литва, Австрия и Унгария.
- Семинар *„Предизвикателства пред националния съдия при прилагането на Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 04.07.2012 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство, свързани с автентичните актове и доказването“ (20-21.06.2024г.)*, включен в Каталог + на Европейската мрежа за съдебно обучение. В събитието се включиха съдии от България, Италия, Латвия, Румъния, Словения, Хърватска и Чехия. Преподавателският екип включваше Камелия Маринова, съдия във Върховния касационен съд, Вергиния Мичева - Русева, съдия в Софийски градски съд и Николай Чакъров, заместник – председател на Софийския районен съд и ръководител на Второ гражданско отделение.

Представителите на НИП в работните групи на ЕМСО координираха и участваха като лектори и модератори в следните онлайн обучения:

- Уебинар *„Изкуственият интелект – превенция, разследване и налагане на наказания“*, 9 май 2024г. Основен панелист беше д-р Мариана Тодорова, футурист и експерт в областта на изкуствения интелект, а модератор – съдия Мариета Неделчева от Окръжен съд София, представител на НИП в подгрупа „Наказателно правосъдие“ на ЕМСО и член на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България.
- В периода 10 и 11 октомври 2024 г. се проведеха 2 онлайн форума на Европейската мрежа за съдебно обучение (ЕМСО), с участието на съдия Мариета Неделчева от Окръжен съд София, национално лице за контакт на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България и представител на НИП в подгрупа „Наказателно правосъдие“ на ЕМСО:

-
- „*Лишаване от свобода и условия на задържане в ЕС*“, 10 октомври 2024 г. Уебинарът имаше за цел да предостави на участниците изчерпателна информация за лишаването от свобода и условията на задържане, разглеждани както от гледна точка на правата на човека, така и от гледна точка на наказателното правосъдие. В специален панел съдия Неделчева запозна участниците с правните инструменти, необходими за разглеждане на дела, свързани с лишаване от свобода, както и представи набор от инструменти, които улесняват съдебното сътрудничество в рамките на ЕС.
 - „*Европейската заповед за разследване в практиката*“ (включително цифровите инструменти e-EDES), 10-11 октомври 2024 г. Двудневното онлайн обучение бе насочено към подобряване на ефективното сътрудничество и взаимното доверие между европейските съдебни органи. Основни акценти в програмата бяха въпросите, свързани с получаването на доказателства по сложни трансгранични дела, както и директивата за Европейската заповед за разследване (ЕЗР). Съдия Неделчева взе активно участие като модератор и лектор в обучението.
 - Уебинар „*Родителски права в ЕС*“, 7 ноември 2024 г., на който основен панелист беше адвокат Надя Русинова от Хагския университет по приложни науки, а модератор – съдия Бистра Николова, заместник-председател на Апелативен съд София и представител на НИП в работна подгрупа „Гражданско правосъдие“.

През 2024 г. каталогът на обученията на ЕМСО беше обогатен със семинари и учебни посещения за повишаване на осведомеността на националните правоприлагащи органи по въпросите на конкуренцията, в които взеха участие 17 магистрати и 1 съдебен служител от България. Дейността се осъществи с финансовата подкрепа на програма „Единен пазар“ на ЕС.

Представителите на Института в работна група „Програма за обмен“ работиха активно за популяризиране на дейностите по програмата, вкл. чрез публикуване на сайта на ЕМСО на промоционален филм за българската съдебна система и дейността на Националния институт на правосъдието, разработен от НИП. През изминалата година 243 магистрати, младши магистрати и съдебни служители от България и други страни членки на ЕС участваха в дейности в страната и чужбина по Програмата за обмен на ЕМСО, координирана от НИП, вкл. краткосрочни и дългосрочни обмени, обмени за обучители, обмени за административни ръководители, двустранни обмени между

съдилища и прокуратури, специализирани обмени и учебни посещения, както и обмени по програма АЯКОС.

За поредна година НИП подкрепя форума „Съдии@Европа“ в рамките на ЕМСО. Той се провежда в отговор на заключенията на Европейския съвет от 11 март 2021 г., озаглавени „Подобряване на обучението на специалистите в областта на правосъдието“. В документа се подчертава решаващата роля на съдебното обучение за изграждането на обща европейска съдебна култура, основана на принципите на правовата държава, взаимното доверие и зачитането на основните права, както и за осигуряването на правилното и еднакво прилагане на правото на ЕС и на ефикасността и ефективността на трансграничните съдебни производства в ЕС. В заключенията се призовава Европейската комисия да подкрепи съществуващите европейски мрежи за насърчаване и засилване на диалога между съдиите, който е от ключово значение за утвърждаването на върховенството на закона и по-нататъшното развитие на обща съдебна култура в Европа. Форумът е специална обучителна дейност, която осигурява безопасно и поверително пространство за съдиите от държавите - членки на ЕС, където могат да се обсъждат, наред с други, теми, свързани с върховенството на закона и съдебната етика. 60-те участници се избират чрез жребий сред съдии от различни държави членки, с различен професионален опит и работещи в различни юрисдикции.

Третото издание на форума се проведе в периода 18-21 ноември 2024 г. в Сицилия, Италия, в Международния институт в Сиракуза.

АКАДЕМИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО (ERA)

Академията по европейско право (ERA) в Трир е ключов партньор на Института в усъвършенстване на познанията на практикуващите юристи в прилагането на правото на Европейския съюз.

2024 г. донесе още едно признание от международна значимост за НИП. Г-жа Миглена Тачева беше избрана в Съвета на попечителите (Board of Trustees) на Академията по европейско право – Трир на заседание на Управителния съвет на ERA. Съветът на попечителите се състои от изтъкнати личности, тясно свързани с правото и институциите на Европейския съюз, както и с правната общност на държавите членки. Съветът на попечителите представлява Академията пред европейските институции, държавите членки и представителите на юридическата професия и участва в планирането на нейната годишна програма. Председател на съвета е Marc van der Woude, председател на Общия

съд на ЕС. В допълнение, Институтът продължи да участва активно в инициативата „Приятелите на ЕРА“.

През 2024 г. НИП беше домакин на три международни форуми, организирани и координирани съвместно с ЕРА, в които се включиха 113 магистрати, съдебни служители, служители на НИП и експерти от България и ЕС:

- В рамките на съвместния проект между Академията за европейско право, ЕМСО, НИП и други 14 школи за съдебно обучение под наслов „Обучение на съдебни служители и съдебни изпълнители по трансгранични граждански и наказателни производства“, изпълняван по програма „Правосъдие 2021 – 2027“, в периода 14-15 март 2024 г. се проведе присъствено обучение на тема "Трансгранично прилагане на гражданскоправни искове: опростени европейски процедури - въведение", насочено към целева аудитория от съдебни служители и съдебни изпълнители и се. В рамките на същия проект НИП координира и 8 присъствени обучения в други държави на ЕС. В обученията взеха участие общо 24 участници от България, от които 12 съдебни служители от специализираната администрация, 8 съдебни помощници и 4 държавни съдебни изпълнители;
- Обучение „Право на ЕС в областта на равенството между половете“, проведен в периода 6-7 юни 2024 г., в рамките на който беше представен преглед на правото на ЕС в областта на равнопоставеността в светлината на практиката на Съда на Европейския съюз. В международния лекторски екип се включиха обучители от България – д-р Цвета Попова, главен асистент в СУ „Св. Климент Охридски“ и Надя Русинова от Хагския университет по приложни науки. В обучението взеха участие 36 магистрати от България и други страни членки на ЕС;
- На 14-15 ноември 2024 г., се проведе Годишната конференция по наказателно правосъдие в ЕС, посветена на 15-ата годишнина от подписването на Договора от Лисабон, който е крайъгълен камък на правното сътрудничество в ЕС. Основните теми бяха свързани с влиянието на Договора от Лисабон върху наказателното правосъдие на ЕС, ролята на Европейската прокуратура в борбата с трансграничните престъпления, обсъждане на постиженията и предизвикателствата при гарантирането на правата на защита в ЕС, разглеждане на трудностите, свързани с цифровите доказателства и блокчейн технологиите, както и проучване на нарастващото влияние на изкуствения интелект в сектора на правосъдието. Форумът се проведе в хибриден формат – в София и онлайн и обедини 53 експерти и практикуващи юристи от България, Австрия, Белгия, Босна и Херцеговина, Дания,

Ирландия, Испания, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Словакия, Словения, Сърбия, Нидерландия, както и представители от Съда на ЕС, Европейската прокуратура, Интерпол и Европол, за да обсъдят неотложни въпроси, определящи бъдещето на наказателното правосъдие в Европейския съюз.

През 2024 г. НИП подкрепи проектно предложение на ERA на тема „Сътрудничество с национални съдии в областта на екологичното право“. Продължава и съвместната работа по проект в областта на дигитализацията и изкуствения интелект - „Judicial training to prepare criminal justice professionals to #digitalisation and #AI“, проекта за съдии – координатори по европейско право, както и сътрудничеството по обученията в областта на равнопоставеността и противодействие на дискриминацията.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА, ПРОГРАМА „HELP“

През 2024 г. продължи ползотворното сътрудничество между НИП и **Съвета на Европа (СЕ)**, насочено към повишаване на качеството и разширяване обхвата на предлаганото съдебно обучение в областта на върховенството на правото и защитата на основните права. С подкрепата на Съвета на Европа, бяха адаптирани към националното законодателство и практика и пилотно проведени за български магистрати следните обучителни курсове на програма HELP:

- „Етика за съдии, прокурори и адвокати“ (14 май – 30 юни 2024 г.), организирано по проект „Съдебно обучение по проблеми на върховенството на закона и основните права“, осъществяван от Съвета на Европа с подкрепата на програма „Правосъдие“ на ЕС, за смесена група от магистрати и адвокати. Обучението осигури систематичен преглед на етичните стандарти, които регулират поведението на представителите на различните юридически професии, в контекста на основните международни и европейски инструменти в тази област и относимата практика на ЕСПЧ, Съда на ЕС, Върховния административен съд, професионалните и институционалните организации с компетентност в областта. Обучителните материали към курса са изготвени в сътрудничество със Секретариата на Венецианската комисия, Европейската комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕЈ), Консултативните съвети на европейските съдии и прокурори (ССЈЕ и ССРЕ) и Регистратурата на ЕСПЧ и са насочени към подобряване разбирането и прилагането, от страна на съдиите, прокурорите, следователите и адвокатите, на разработените професионални инструменти в

областта и ефективно справяне с етичните предизвикателства, при изпълнение на служебните им задължения. Пилотното издание на курса е завършено успешно от 14 съдии, 8 прокурори, 1 следовател и 2 адвокати.

- „Слово на омразата“ (28 май – 28 юни 2024 г.), организирано по проект „Съдебно обучение по проблеми на върховенството на закона и основните права“, осъществяван от Съвета на Европа и финансиран от програма „Правосъдие“ на ЕС, както и с подкрепата на отдел „Роми и странстващи общности“ на СЕ, за смесена група от съдии и прокурори. Обучителният курс на HELP осигурява систематичен преглед на правните инструменти на Съвета на Европа и ЕС за превенция и противодействие на речта на омразата (вкл. онлайн), защитата, осигурена от националното законодателство в тази област, както и на относимата ключова практика на ЕСПЧ и компетентните национални юрисдикции. Обучението е насочено към повишаване компетентността на българските магистрати да разпознават и отграничават словото на омразата, дискриминацията и свободата на изразяване и подобряване на разбирането им относно необходимостта от прилагане на всеобхватен, многостранен и пропорционален подход за противодействие и предотвратяване на разглежданото негативно обществено явление. Пилотното издание на курса е завършено успешно от 11 съдии, 16 прокурори и 2 експерти от Комисията за защита от дискриминация.

Български магистрати взеха участие и в следните трансгранични обучителни курсове, организирани от програма HELP през 2024 г., в рамките на които имаха възможност да обменят добри практики и опит с колегите си от други държави членки на ЕС в областта на върховенството на правото и защитата на основните права:

- „Въведение в защитата на основните права в Европа – взаимодействието между ЕКПЧ и Хартата на основните права на ЕС“, организирано по проект „HELП в ЕС III“ в периода 13.11.2023 г. - 12.01.2024 г., с участието на 1 съдия и 2 прокурори от България;
- „Киберпрестъпления и електронни доказателства“, организирано по проект „HELП в ЕС III“ в периода 12.12.2023 - 11.02.2024 г., с участието на 2 съдии и 1 прокурор от България;
- „Етика за съдии, прокурори и адвокати“, организирано по проект „Съдебно обучение по проблеми на върховенството на закона и основните права“, осъществяван с финансовата подкрепа на ЕС, в периода 05.03-15.04.2024 г., с участието на 5 български съдии;

- “Съдии, които утвърждават върховенството на закона”, разработено и организирано в тясно сътрудничество с ЕМСО в периода 17.12.2024 г. - м. февруари 2025 г., с участието на 2 български съдии;
- „Значението на качеството на правосъдието в медиацията“, проведено в периода 03-30.06.2024, с участието на 18 български и чуждестранни участници

НАЦИОНАЛНА ШКОЛА НА МАГИСТРАТУРАТА НА ФРАНЦИЯ

През 2024 г. НИП подкрепи реализацията на проект „Дружелюбно правосъдие за непридружени ненавършили пълнолетие лица, въввлечени в организирани престъпни мрежи” (JUST CHILD), финансиран по програма „Правосъдие” на Европейската комисия и осъществяван от Френската школа на магистратурата, в партньорство със съдебните школи на Белгия, Испания, Италия, Румъния и Холандия, както и с подкрепата на съдебните обучителни институции в Португалия, Албания, Босна и Херцеговина и Косово.

През 2024 г. по проекта се проведеха два мултидисциплинарни семинара за смесена група от съдии, прокурори, адвокати и други специалисти, осигуряващи грижа и подкрепа на посочената уязвима група деца, от държавите, подкрепящи реализацията на проекта, насочени към укрепване капацитета на обучаемите за ефективна защита правата на непридружените непълнолетни, участващи в наказателното производство в различно процесуално качество (като извършители, свидетели или жертви на престъпления), особено в по-сложни случаи, свързани с трансгранична организирана престъпност. Повече от 150 магистрати и други специалисти от участващите държави (в това число 11 български участници, от които 4 съдии, 4 прокурори, 2 следователи и 1 експерт от Държавната агенция за бежанците) имаха възможност да обменят опит и добри практики в разглежданата област в рамките на проведените обучителни събития.

В резултат от реализацията на проекта предстои споделените добри практики да бъдат обобщени и разпространени сред страните бенефициенти, както и да се изготвят информационни видеоматериали, насочени към повишаване информираността на непридружените непълнолетни относно правата им.

За втора поредна година Националният институт на правосъдието прие на триседмичен стаж (19 февруари – 08 март 2024 г.) младши магистрат от Френската школа на магистратурата. Програмата на стажа, който е задължителен елемент от

първоначалното обучение на бъдещите съдии и прокурори във Франция се разработи в тясно сътрудничество с Френския културен институт.

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА МАГИСТРАТУРАТА НА РУМЪНИЯ

През изминалата година подкрепихме Националния институт на магистратурата (НИМ) на Румъния по проект „CiviLink: Сближаване на границите чрез съдебно обучение в рамките на e-CODEX“ за обучение на граждански съдии и съдебни служители относно прилагането на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2020/1783 относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (събиране на доказателства) и Регламент (ЕС) 2020/1784 относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела (връчване на документи), чрез достъп до цифрови инструменти за трансгранично сътрудничество (e-CODEX) и наблюдение на правилното прилагане на правото на ЕС в областта на защитата на данните в съдебните производства.

В рамките на предвидената продължителност от 24 месеца (2025-2026) съвместно с НИМ и останалите партньори ще се проведат шест обучения и една заключителна конференция.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

НАЦИОНАЛНА СЪДЕБНА ШКОЛА НА ГЪРЦИЯ

На 4 и 5 юни 2024 г. делегация от 37 съдебни служители, които се обучават в Националната съдебна школа, гр. Солун, Гърция посетиха Националния институт на правосъдието. Учебното посещение включваше професионален обмен със съдебни служители от Районен съд София, както и запознаване с дейността на Административен съд Пловдив. Визитата се осъществи в рамките на задължителното въвеждащо обучение на съдебните служители, което от началото на 2024 г. се провежда от Гръцката школа.

В продължение на подписания меморандум за сътрудничество между двете институции, чиято основна цел е утвърждаване на върховенството на закона чрез качествено професионално обучение в областта на противодействието на корупцията, през 2024 Г., в периода от 26 февруари до 1 март проведехме петдневно обучение (на тема "Корупция в инфраструктурни проекти и обществени поръчки" с участието на международни експерти. В обучението се включиха 25 магистрати и представители на правоохранителните органи. В допълнение, Базелският институт предостави на НИП 6 самообучителни курса, които от 2024 г. са достъпни за потребителите в Портала за електронно обучение на НИП.

ВУЗФ
Университет
по финанси, бизнес
и предприемачество

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

На 10.07.2024 г. Националният институт на правосъдието и Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) подписаха меморандум за сътрудничество за осигуряване на качествено професионално обучение в областта на финансово-икономическите знания и умения на съдиите, прокурорите и следователите. Сътрудничеството предвижда и разработване на самообучителни ресурси и учебни материали в тази област. Чрез съвместни образователни инициативи и форуми за обмен на професионален опит, НИП и ВУЗФ се ангажираха да интегрират модерни методи за обучение, които ще подпомагат активното ангажиране на участниците. В периода м. октомври-м. ноември 2024 г., се проведеха 5 обучения на тема „Въведение в счетоводството“, насочени към придобиване и надграждане на икономическите познания на съдиите, прокурорите и следователите и предоставяне на по-широк контекст при изпълнение на служебните задължения, свързани с проверки, експертизи и др. дейности в областта на счетоводството на организациите, в които взеха участие 121 съдии, прокурори и следователи.

**БЪЛГАРСКО
СДРУЖЕНИЕ
ПО КОНКУРЕНТНО
ПРАВО**

БЪЛГАРСКО СДРУЖЕНИЕ ПО КОНКУРЕНТНО ПРАВО

На 28.03.2024 г. Националният институт на правосъдието и Българското сдружение по конкурентно

право (БСКП), подписаха меморандум за сътрудничество, насочен към усъвършенстване на професионалната подготовка на съдиите в областта на конкурентното право. Тогава стартира и първата съвместна инициатива – обучение за съдии и адвокати по актуални въпроси на европейското право на конкуренция и значението им в българския правов ред. Д-р Екатерина Русева, председател на УС на БСКП, адв. Цветелина Георгиева и доц. д-р Иван Стойнев, членове на Сдружението се включиха като съдебни обучители. Оживена дискуссия предизвикаха въпросите, свързани с определянето на минималните размери на адвокатските възнаграждения от съсловни организации на адвокатите в държавите членки на ЕС: правни последици и отговорност, съгласно практиката на Съда на Европейския съюз, както и прилагането на законодателството за държавните помощи от националните съдилища.

На 13.09.2024 г., се проведе и втората съвместна дейност на тема „Засягане на търговията между държави-членки на ЕС и (не)ефективно прилагане на чл. 101 и чл. 102 ДФЕС в България: проблеми и предизвикателства пред КЗК и националните съдилища“. Лекторите в обучението, Антон Динев, преподавател по право на Европейския съюз и конкуренцията в Североизточния университет Лондон и Кирил Пангелов, експерт по право на конкуренцията и член на БСКП, представиха изследване на практиката на Комисията за защита на конкуренцията, Административен съд София-област и Върховния административен съд относно приложимостта на чл. 101 и 102 Договора за функционирането на Европейския съюз в българската административна и съдебна практика. Бяха обсъдени и въпросите относно практическата значимост на формите на сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, както и формите на сътрудничество между националните съдилища и Европейската комисия, Съда на ЕС и КЗК в случаите, когато чл. 101 и 102 ДФЕС са приложими.

МОДЕРНА УЧЕБНА СРЕДА

Модерната учебна среда играе ключова роля за ефективното провеждане на обучения за професионалистите в съдебната система, като осигурява необходимите условия за качество, достъп до съвременни технологии и ресурси, и създава оптимална обстановка за усвояване на нови знания и умения.

През 2024 г. продължи дейността по създаване и поддържане на материално-техническата база и инфраструктурата и осигуряване на информационни и технологични ресурси за целите на НИП.

Възложени бяха общо 31 обществени поръчки за доставки, услуги и строителство за осъществяване на дейностите по експлоатация, поддръжка и функциониране на съоръжения и системи, както и за поддръжка на предоставените за стопанисване сгради.

В рамките на отчетния период бяха приключени и обявени по надлежния ред 10 обществени поръчки, възложени чрез провеждане на процедури.

Във връзка с възложените правомощия на директора за НИП за ползване и стопанисване на имота в гр. Банкя и през 2024 година продължиха предварителните и необходими действия за реализиране на инвестиционен проект „Реконструкция на съществуващи сгради в имот, публична държавна собственост, находящ се в гр. Банкя, ул. „Стефан Стамболов“ № 4 за създаване на учебен комплекс на НИП“. За тази цел НИП сключи договор с външен експерт - архитект за изготвяне на техническа спецификация, съдържаща минималните и специфични изисквания, критерии за подбор, критерии за възлагане, пълно описание на обекта и обема на предстояща за възлагане обществена поръчка с предмет: „Изработване на инвестиционен проект и съпътстващи услуги за обект „Реконструкция на съществуващи сгради в имот – публична държавна собственост, находящи се в гр. Банкя, ул. „Стефан Стамболов“ № 4 за създаване на учебен комплекс на НИП“. Предстои обявяване на обществената поръчка след осигуряване на необходимото финансиране в капиталовата програма на Висшия съдебен съвет.

БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

В изпълнение на възложените от закона функции НИП провежда обучителни дейности, финансирани по бюджет със средства по Програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021 и други международни проекти по Програма „Правосъдие“ на Европейската комисия.

При първоначално одобрен бюджет 5 885 500 лв., в края на 2024 г. НИП отчита окончателен бюджет в размер на 8 136 728 лв. и изпълнение на бюджета в размер на 8 090 809 лв. или 99,44 %, както и 1 718 927,27 лв. от финансиране по проекти в т. ч. 55 962,97 лв. трансфер към Норвежки партньор и 3 911,66 лв. вноска самоучастие от бюджета на НИП по Проект JUST CHILD „Приобщаващо правосъдие за непридружените малолетни и непълнолетни деца, бежанци, в контекста на трафика на хора“, изпълняван от Френската школа на магистратурата с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“ на Европейската комисия.

Подробна информация относно финансовите параметри на дейността на Националния институт на правосъдието през годината е налична в Годишния финансов отчет за изпълнението на бюджета и финансирането по проекти на Националния институт на правосъдието за 2024 г.